

EL FAR

DE L'EMPORDÀ

NÚM. 12 - NOVEMBRE 2016

REVISTA DIGITAL MENSUAL D'ACTUALITAT I D'INFORMACIÓ CULTURAL. GRATUÏTA

Secrets del mar

**DARRER DESCOBRIMENT
DEL CASC I L'ICTINEU-3**

**“AQUÍ RÀDIO
ANDORRA”: UNA
PETJADA MÍTICA**

**DONES NAVEGANTS:
PIRATES I
MARINERES**

www.elfardelemporda.cat

Colnatur

El teu **col·lagen** de confiança

El col·lagen és la proteïna més abundant del nostre cos i un dels principals components d'articulacions, ossos, músculs, genives, dents i pell.

Ho notaràs
i ho notaran!

Protecció natural
del **moviment**

Té cura de les teves **articulacions,
ossos, músculs, dents i pell**
de manera natural i efectiva

CREMA DE MASSATGE MUSCULAR

Especialment recomanat per:

- Esportistes
- Abans i després d'un sobre esforç físic
- L'alleujament de la fatiga diària

PRODUCTE ALIMENTARI

Sabor **molt Neutre** o **Frutes del bosc**

Especialment recomanats:

- A qualsevol edat, si vols **mantenir-te actiu**, practiques **esport o exercici físic**
- A partir de 40 anys

EN VENDA A LA **SECCIÓ
DE PARAFARMÀCIA I DIETÈTIQUES**

Segueix-nos a:
www.colnatur.com

ANUNCIAT A

LÍDER EN VENDES

Especialistes en **col·lagen**

Les proteïnes contribueixen a conservar la massa muscular i al manteniment dels ossos en condicions normals. La vitamina C contribueix a la formació normal de col·lagen per al funcionament normal d'ossos, cartílags, genives, dents i pell. (Reg. UE 432/2012)

Edita:

MITIC Gestió Cultural

Editor: Joaquim Ullan

Redacció: Eva Sans i Carme Camins

Publicitat: 690 381 496

Col·laboradors: Carme Camins, Núria

Aupí, Ariadna Sala, Fran Gutiérrez,

Jordi Salvador, Núria Clara (fotografia),

Ester Agustí (disseny i capçalera), Àrea

de comunicació SSIBE, i Cercle Català

d'Història (CCH).

Redacció i administració:

C/ López Puigcerver 21, local 4,

17230 Palamós. Telf. 619 579 870

www.elfardelemporda.cat

redaccio@elfardelemporda.cat

@elfardelemporda.cat

Portada: Pixabay

Han col·laborat: Josep Ausió, Natàlia

Burjachs, Àngels Larrabeiti i Montse

Cols

El Far de l'Empordà és una publicació digital i mensual, divulgativa d'informació, independent, plural i de caire comarcal. La revista El Far de l'Empordà no s'identifica necessàriament amb les opinions dels autors i col·laboradors. Les persones que apareixen als crèdits no mantenen necessàriament una relació laboral amb El Far de l'Empordà.

Data de publicació: novembre 2016

Propera publicació: desembre 2016

El diàleg invisible

S'apropa l'hivern i sembla que el fred no acaba d'arribar del tot... Serà veritat allò del canvi climàtic? En sentim a parlar molt però és ben cert que cada cop és més difícil vestir amb guants i bufandes i per als més clàssics, portar barret. Diuen també que el casquet polar s'està desfent, que el nivell del mar puja, que les zones desèrtiques cada cop són més al nord dins una dinàmica principalment provocada per l'home i els interessos econòmics de les grans indústries que contaminen l'aire, el mar i els rius.

Amb tot, les noves notícies arribades des de la "meseta" deuen formar part d'aquest desglaç. Des de Madrid, el govern de l'Estat proposa a la Generalitat de Catalunya, diàleg. Un diàleg sincer i a través del qual es pugui parlar de tot... això si, de tot el que ells vulguin. Suposem que aquest oferiment que ve de la capital del regne, és un oferiment sincer i amb ganes de trobar solucions. Un diàleg que entre altres coses ha d'aconseguir que deixem de ser malpensats però hi ha tantes coses sobre la taula, com la negociació a acceptar per part dels tribunals espanyols el recurs presentat pel jutge Santiago Vidal per haver estat apartat de la judicatura; l'aprovació per part del Congrés dels Diputats de la petició per portar a Francesc Homs davant els tribunals; la comunicació a la Presidenta del Parlament de Catalunya, Carme Forcadell, de la data en què haurà de prestar declaració davant el tribunal, i la petició de dos anys de presó per al jugador del FC Barcelona, Neymar Jr, per estafa al fisc (que no fiasco), de diversos milions d'euros. Tot plegat, són mesures de força per doblegar les aspiracions catalanes. Hem de creure potser en la voluntat del diàleg els catalans? Que tot això hagi passat en pocs dies de marge és simplement casualitat?

Oriol Junqueres ha assistit a la reunió presidida per la Soraya Sáenz de Santamaria i el ministre d'hisenda Montoro, amb els representants econòmics de les diferents comunitats espanyoles. De ben segur que amb la proximitat de les festes nadalenques, com a les bones empreses, cada conseller s'endurà cap a casa seva, una cistellet plena de regals. A l'Oriol Junqueres ja li han avançat la seva: recordeu aquell impost que estava preparant la Generalitat per gravar les begudes ensucrades i poder augmentar així la seva capacitat recaptatòria? Doncs, aigua al vi. El ministre Montoro s'avança i ja ha anunciat que crearà el mateix impost, i és clar, com en aquests casos, qui té prioritat és l'Estat, la Generalitat ja es pot oblidar de la recaptació prevista. Una nova entrada de diners frustrada per a Catalunya per afegir al carret del pretès diàleg de Madrid.

El Nadal passarà i el juny arribarà i potser a aquells que tant diàleg oferien, un conte els haurem d'explicar. Jo em reservo aquella dita castellana que diu alguna cosa així com "tant anava el càntir a la font, que al final es va trencar".

Bones festes!

SUMARI

3 EDITORIAL	14 RACÓ DEL LECTOR	35 MENS SANA.
Com ser assertiu. Carme Camins
4-6 TEMA DEL MES. El Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya (CASC) presenta noves dades d'un vaixell romà enfonsat del s.I dC en col·laboració de l'empresa Ictineu Submarins. Eva Sans.	15 OPINIÓ. Dr. Josep Ausió / Natàlia Burjachs	36 LECTURES RECOMANADES.
7 TEMA DEL MES. Narcís Monturiol, inventor i polític. Eva Sans.	20-21 REPORTATGE
Tocats pel vent. Pere Trijueque	37 L'OS DE LA MÚSICA. Indika. Eva Sans
8-10 L'ENTREVISTA. Pere Forès, promotor i creador del submarí Ictineu-3: Un somni fet realitat. Carme Camins	22-23 L'ESPAI DE LES ARTS
Notícies diverses. Eva Sans	38-39 SALUT. Respirar bé, és viure!
Àngels Larrabeiti i Montse Cols
11 RACONS DE L'EMPORDÀ. Núria Clara	24-25 TERRA DE MAR
Dones navegants. Jordi Salvador	40 ELS NOSTRES MOTS. Núria Aupí
EMPORDANET RIALLER. Fran Gutiérrez
12-13 REPORTATGE.
Aquí Ràdio Andorra. Isabel Corominola	26-27 REPORTATGE
La força de la sorra. Pere Trijueque	41 EPISODIS.
1465, el Setge a La Bisbal d'Empordà.
Joaquim Ullan
	28-33 ACTUALITAT	
	34 AIRES DE TRAMUNTANA. Joaquim Ullan	

El Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya (CASC) presenta noves dades d'un vaixell romà enfonsat del s.I dC en col·laboració de l'empresa Ictineu Submarins

>>>

>>>

Presentació de la campanya subaquàtica entre el CASC i ICTINEU 3

Detall de les àmfores localitzades i enterrades a la sorra (Foto: C. Virgili RIFCK)

L'EMBARCACIÓ ES LOCALITZA A MÉS DE 40 METRES DE FONDÀRIA A LES COSTES DEL BAIX EMPORDÀ.

LOCALITZACIÓ D'UN DERELICTE ROMÀ IMPERIAL 1A MEITAT SEGLE I DC.

El Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya (CASC) del Departament de Cultura, en col·laboració amb l'empresa Ictineu Submarins, ha localitzat un derelict romà im-

perial, segurament de la primera meitat del segle I dC. El vaixell s'ha trobat a més de 40 metres de fondària a les costes del Baix Empordà, en un jaciment del qual se'n tenien notícies però en què mai s'havien realitzat treballs arqueològics.

Els treballs dels arqueòlegs, realitzats amb el suport del submarí Ictineu 3, que possibilita immersions més llargues a una fondària superior als 40 metres, han permès valorar l'estat de conservació del vaixell, el seu interès científic i recollir-ne les dades necessàries per planificar-hi una campanya d'excavació arqueològica en un futur.

La campanya s'ha desenvolupat al voltant del port de Sant Feliu de

Guíxols i de Palamós, ambdós utilitzats com a base, tant pel submarí com per la plataforma de treball del CASC, el vaixell Thetis. La inspecció del jaciment, en el qual no s'havia actuat abans degut, precisament, a la seva fondària, ha mostrat el seu bon estat de conservació.

CARTA ARQUEOLÒGICA DE LA COSTA DEL BAIX EMPORDÀ

Els treballs de prospecció que han permès localitzar el vaixell s'emmarquen en la confecció de la Carta Arqueològica Subaquàtica en diferents punts de la costa del Baix Empordà. Durant el mes d'octubre,

Detall de les àmfores localitzades i enterrades a la sorra (Foto: C. Virgili RIFCK)

el CASC, en col·laboració amb l'empresa Ictineu Submarins, ha completat la Carta. En aquests treballs, s'han alternat les immersions amb el submarí Ictineu 3, en jaciments o punts d'interès, i les immersions a jaciments a fins a 50 metres de profunditat realitzades per l'equip d'arqueòlegs del CASC. L'objectiu dels treballs ha estat localitzar jaciments nous, no inventariats a la Carta arqueològica subaquàtica catalana, i relocalitzar i revisar jaciments ja coneguts, tant per valorar el seu estat de conservació com la possibilitat de realitzar-hi campanyes d'excavació arqueològica subaquàtica en un futur. A més de les diverses troballes realitzades, també s'ha pogut establir unes bases de treball pel submarí Ictineu 3 per la seva utilització en prospeccions arqueològiques subaquàtiques.

El submarí Ictineu ha estat una peça clau per la localització, i també per la valoració i reconeixement de l'entorn en el qual es troba aquest jaciment. Aquesta tasca és bàsica per poder programar, aquest hivern, un treball amb garanties de seguretat i del qual s'esperen resultats científics d'interès, tant per la

importància arqueològica, com per la qualitat i singularitat de materials que es poden arribar a explorar i documentar en aquest vaixell. Gràcies al submarí, els arqueòlegs subaquàtics poden treballar al jaciment i fer-ho amb la mateixa metodologia que a una excavació terrestre.

FORMACIÓ D'ARQUEÒLEGS SUBAQUÀTICS

Des del 2011 el CASC està duent a terme una formació continuada d'un grup d'arqueòlegs per treballar a fondària amb les màximes garanties de seguretat. Durant el 2011 i fins al 2014 es va treballar al derelict de Cap del Vol a més de 22 metres de fondària. El 2015 i 2016 es va passar a treballar a un jaciment Cala Cativa I, acabat al mes de setembre d'enguany a més de 30 metres de fondària.

Els resultats dels treballs, van ser presentats el passat 9 de novembre pel director dels Serveis Territorials del Departament de Cultura a Girona, Francesc Ten; el director del Museu d'Arqueologia de Cata-

lunya, Josep Manuel Rueda, el responsable del Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya, Gustau Vivar, i el director d'Ictineu Submarins, Pere Forès.

Font: Departament de cultura-Generalitat de Catalunya

Eva Sans

Treballs al vaixell romà enfonsat del s.I dC.
(Foto: C. Virgili RIFCK)

Narcís Monturiol, inventor i polític

**FIGUERES (ALT EMPORDÀ)
EL 29 DE SETEMBRE DE
1819 / SANT MARTÍ DE PRO-
VENÇALS, (BARCELONÈS) 6
DE SETEMBRE DE 1885.**

Narcís Monturiol estudià a Cervera i a Barcelona, on es llicencià en dret (1845), carrera que no exercí. Amic d'Abdó Terrades, es féu republicà i fou redactor d'*El Republicano*. Intervingué en les bullangues de Barcelona del 1842 i del 1843. Aprengué l'ofici de caixista i, influït per les idees d'Étienne Cabet (amb el qual entrà en contacte epistolar), muntà una impremta amb un amic. Les seves activitats polítiques continuaren i hagué de fugir a Cadaqués (1855-57), on conreà la pintura —orientat

epistolarment pel seu amic Ramon Martí i Alsina, que el retratà més d'un cop— i on madurà un projecte de construcció d'una nau submarina. Per a dur-lo a terme fundà una societat amb amics empordanesos i publicà el 1858 l'opuscle *El Ictíneo o barco-pezo*. L'any següent portà a la pràctica el seu projecte i l'assajà al port de Barcelona (*Ictíneo*). Amb l'èxit parcial assolit en les proves, el govern d'Isabel II, forçat per l'entusiasme popular, hagué de prometre ajut, però, de fet, no el proporcionà i posà tota mena de traves administratives, malgrat els informes favorables de persones de prestigi, com Josep de Letamendi, aleshores president de l'Ateneu Català. Monturiol i els seus amics fundaren la societat La Navegación Submarina per explotar l'invent, i l'empresa trobà comprensió i ajut per part del general Dulce, però finalment féu fallida i el segon *Ictíneo* fou venut com a ferro vell (1868). El 1869 escriví *l'Ensayo sobre el arte de navegar por debajo del agua* (1891). Inventà també altres màquines i un procediment per a agilitzar la fabrica-

ció de paper engomat, que emprà quan fou director de la *Fábrica Nacional del Sello*, de Madrid, càrrec que obtingué en proclamar-se la República (1873) i que perdé en caure aquesta (1874). Planejà d'altres invents, com un tramvia funicular i un velògraf. El 1882 publicà encara un periòdic: *El Anunciador Financiero*. Alhora planejà els treballs per a dur a Barcelona les aigües del Ter. El 1883 projectà un sistema de conservació de carns que hagué d'abandonar per malaltia.

Figura molt popular als Països Catalans, ha estat objecte de polèmiques sobre el seu invent i el similar d'Isaac Peral y Caballero, bé que aquest reconegué explícitament en una carta la prioritat de Monturiol (1889). El 1972 les despulles de l'inventor foren traslladades a Figueres.

Font: *Enciclopèdia Catalana*

Eva Sans

Ictíneu I al Museu Marítim de Barcelona

Pere Forès, promotor i creador del submarí Ictineu-3: Un somni fet realitat

Entrevistem l'ànima d'aquest projecte al costat del submarí Ictineu 3 al port de Palamós. Al costat de la Carme Paradedà, aquest tàndem ha fet realitat l'ambició projecte inspirat en el somni del pioner Narcís Monturiol. El submarí va estar al port de Palamós el passat mes d'octubre per a realitzar treballs de recerca subaquàtica amb el CASC (Centre d'arqueologia subaquàtica de Catalunya) realitzant una campanya d'immersió d'exploració del fons marí.

El seu objectiu són la investigació i recerca científica del fons marí català, crear una indústria de fabricació de submarins civils, ser una empresa de referència en el sector en l'àmbit internacional, contribuir al desenvolupament del teixit industrial, al de les tecnologies marines i aportar noves eines per al coneixement i l'exploració. Un altre dels seus objectius és el de contribuir a millorar el coneixement dels mars i oceans que permetin treballar en els camps de la

ciència, dels treballs submarins i de la divulgació. L'empresa i el projecte reben des de fa temps el reconeixement internacional dels principals centres de recerca submarina i d'empreses del sector, tant pel seu nivell d'innovació en tecnologia i disseny, com per la qualitat en l'execució.

“El seu objectiu són la investigació i recerca científica del fons marí català”

Quins reptes tecnològics ha suposat la realització d'aquest submarí?

Quan vàrem començar l'Ictineu 3 ens vàrem proposar fer el millor submarí científic del món i un dels reptes tecnològics era el pes. Volíem que fos lleuger i això no s'assoleix amb una sola tecnologia, també volíem que pogués fer moltes més hores d'immersió per això vàrem estar tants anys desenvolupant aquestes bateries de liti que són úniques al món.

Quin ressò heu tingut a escala internacional?

Amb la comunitat de constructors de submarins col·laborem entre nosaltres perquè som conscients que és un sector amb un potencial molt gran. Ja hem fet algunes vendes de tecnologia i ara estem preparant projectes de col·laboració per construir tecnologia encara més puntera. També estem fent exportació a països com el Japó o als Estats Units. A escala internacional ens tenen molt respecte, som una empresa amb molt de futur pels deu anys d'investigació que portem, però encara no hem tret el rendiment de les 100.000 hores de R+D ni de la gran inversió que hem fet. Estem en un país que encara no té les eines preparades per començar de zero una empresa d'aquestes dimensions com és la nostra.

Quin avenç tecnològic suposa l'Ictineu 3?

És un enginy extraordinari en l'àmbit mundial que marca un abans i un

després en el món de la tecnologia submarina com remarquen per exemple, el gran centre de recerca francès o els gran fabricants de submarins d'aquests tipus que hi ha al món.

Quins altres serveis us encarreguen?

Estem treballant amb dues productores de televisió i amb un centre oceanogràfic per fer recerca. Per altra banda el fons marí és un espai únic que està per descobrir i moltes indústries farmacèutiques estan interessades en els principis actius que es poden trobar en la vida dins el mar. De fet moltes malalties es poden curar amb medicaments extrets de principis actius d'organismes vius i encara hi ha moltes malalties que no les podem guarir, per això hi ha empreses que es dediquen a buscar substàncies curatives a dins de l'aigua. Abans tan sols es podia treballar en els primers metres, per això va bé treballar amb submarins

"L'Ictineu 3 permet actuar en una gran varietat de camps per ajudar a fer avenços en terrenys com el científic, el mèdic, el biològic"

per poder buscar organismes desconeguts que es troben a les profunditats i poden resultar curatius. Això és una contribució a la societat i a la humanitat molt important.

De què consta la vostra missió científica i quina diversitat d'objectius té en la investigació d'aquest món submarí que sembla talment un altre planeta al nostre voltant?

L'Ictineu 3 permet actuar en una gran varietat de camps per ajudar a fer avenços en terrenys com el científic, el mèdic, el biològic, l'estudi de les aigües marines, minerals, també la pesca, per a observar com són els hàbitats dels peixos, com s'alimenten

i com es reproduïxen les espècies, etc. També fem divulgació sobre la importància que té el mar per a nosaltres i la necessitat de protegir-lo de la contaminació. No és en absolut un lloc on vessar les escombraries ans al contrari l'hem de preservar perquè d'ell depèn la nostra supervivència com a espècie. La vida a la terra depèn del mar. La feina que es va fer als anys 70 amb Cousteau va impactar molt positivament a una generació i nosaltres també volem contribuir amb la nostra feina a què les noves generacions tinguin interès a estudiar el mar i preservar-lo, que els nens vulguin ser científics i constructors de màquines per explorar. Creiem que tot això és una cosa molt positiva per a la nostra societat. De fet, aquest projecte de l'Ictineu 3 l'hem fet pensant en la ciència, per avançar en tots sentits i fer un món millor.

De quina manera pot ajudar la societat i els ciutadans perquè aquest

>>>

CRISTALL
GRANJA

ESPECIALITATS:
ENTREPANS CALENTS,
BIKINIS, XOCOLATA A LA
TASSA I EL MILLOR CAFÈ !

C/ López Puigcerver, 21 (darrera Passeig del Mar)
T. 972 314 605 - 17230 Palamós (Girona)

Expectació davant de l'Ictineu 3

Ictineu 3 al Port de Palamós

projecte tan important pugui seguir avançant?

Ara que el submarí ja està acabat de construir el que volem és explorar les nostres costes, per això tenim oberta una campanya de micromecenatge a www.ictineu.net per recollir fons i poder fer exploració a l'aigua de les nostres costes. De fet tot està per descobrir i ara ve el moment emocionant d'explorar el nostre espai marí i de trobar aquelles coses que fins ara no havíem vist i que poden ser molt interessants i beneficioses per tothom. La nostra és una carrera de fons i un esforç constant per mantenir en marxa el projecte de l'Ictineu3.

Més informació sobre la campanya de micromecenatge: www.ictineu.net

Carme Camins

Un altre moment de la visita

Tripulant del Thetis fent la visita guiada

Taller AVINGUDA

**REPARACIÓ I
MANTENIMENT
DE L'AUTOMÒBIL**

**CÀRREGA DE L'AIRE
CONDICIONAT**

Ctra. Palamós a Calonge - Av. de Catalunya, 1
17252 St. Antoni de Calonge (Girona) -
talleravinguda@gmail.com - T./F 972 65 10 34

OCELLERIA LA SELVA

FRANCESC GUTIERREZ

TELF: 629764936

C/ Verge del carme n.º 6

17130 Palamós

MASCOTES, ACCESSORIS, ALIMENTACIÓ

20% Dte

SAC DE PINSO

ROYAL CANIN DE

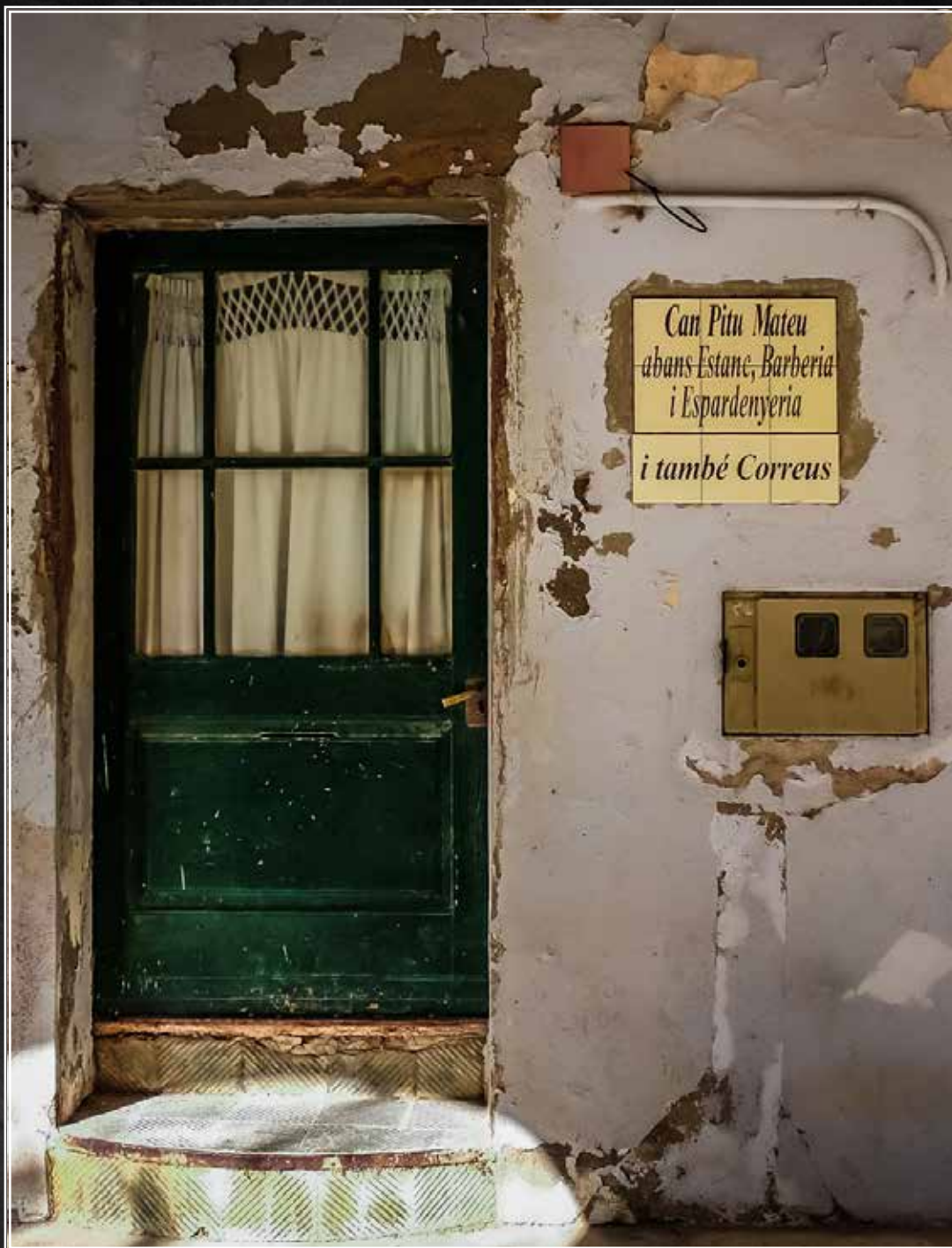
8, 10, 12, 15 KG

PER A GAT I GOS

GAMA ALTA

10% Dte.

Can Pitu Mateu

Lloc: Sant Sadurní de l'Heura

Aquell ahir quan els avis deien “Hi ha més dies que llonganisses”. Aquell passat quan es consumia per cobrir les necessitats i poc més, com una polsada de tabac i una bona rasurada setmanal. Aquell temps de lent viatge epistolar per intercanviar quatre paraules d'amor o de guerra. Can Pitu Mateu una joia del passat auster, una reminiscència que perdura a Sant Sadurní de l'Heura.

Fotografia: **Núria Clara Corominola**
Text: **Isabel Corominola**
melandgia.wordpress.com

Aquí Ràdio Andorra

Un pagès tornava content de mercat, un divendres de postguerra. Venia de La Bisbal amb l'haca i el carret. Portava, cap al mas, un aparell de ràdio, de can Galí, un establiment bisbalenc on es venien estris de tota mena, sobretot maquinària agrícola. El pagès n'era bon client, i li havien deixat l'aparell a prova per unes setmanes. Sense ser-ne conscient, aquell bon home havia entrat a l'espiral de consum de noves tecnologies. Eren les beceroles de la pràctica del consumisme, hàbit que amb el temps es convertiria en endèmic en les societats avançades. Just abans de la Guerra Civil, aquell pagès havia adquirit al mateix establiment un generador de corrent amb motor de gasoil i amb bateries d'àcid i aigua destil·lada. Fins llavors, al mas anaven amb llums de carbur i espelmes.

D'aquells temps de penombra, a la filla petita del pagès li quedà en el record els diumenges d'hivern quan els germans eren al ball, a vila; al vespre es feia fosc aviat, el pare anava a donar menjar les vaques, i la mare i el pastor anaven a munyir les voies; s'en duïen els llums de carbur i la nena, que devia tenir 8 o 9 anys, es quedava sola a la cuina, a les fosques, asseguda vora el foc en una cadira baixa, i en una altra cadira més alta hi recolzava els braços plegats on reposava el cap, mentre esperava només amb la claror de les flames de la llar, que tornessin els pares del corral i de la cort. Llavors, l'envaïa la tristesa.

Amb el generador els vespres van ser una altra cosa, totes les estances del mas tenien llum. A fora, el repicar somort d'aquell motoret de poca potència musicava el silenci rural amb un so monòton i compassat: pum, pum, pum...! A dins, arribava una llum groga, esmorteïda, de poc voltatge que convidava a endormiscar-se, però molt benvinguda.

El pagès va col·locar la ràdio, ben preservada, al menjador, el lloc més tranquil i poc concorregut del mas. La família feia vida a la cuina. Com a tots els masos, el menjador s'utilitzava en comptades ocasions; es reservava per esdeveniments especials; mentrestant el parament de mobles conjuntava aquella estança freda, museística, només animada per l'aparell nouvingut instal·lat sobre el bufet.

Havent sopat, el pagès i la filla anaven a escoltar la ràdio al menjador, poca estona; calia estalviar bateria; el generador no donava per gaire més. Acabada la sessió radiofònica venia el comentari afalagador del pagès: "M'agrada la veu d'aquesta noia quan anuncia: Aquí, Ràdio Andorra!". No era l'únic a qui li agradava aquella veu fresca i me-

lodiosa que havia fascinat milions d'oients.

Ràdio Andorra emetia amb una potència de 60 quilowatts, es sintonitzava amb més facilitat que les ràdios properes com Ràdio Barcelona i Ràdio Nacional que emetien només a 8 i a 25 kW, respectivament. La ràdio andorrana va ser inaugurada el 1939 amb certes controvèrsies sobre les intencions del propietari, Jacques Trémoulet, del que es sospitava s'havia finançat mitjançant Hitler, i s'especulava que aquest ho havia fet amb perspectives d'expandir propaganda nazi. Però Ràdio Andorra es va especialitzar a emetre música a tota hora; mai es va fer al·lusió a la guerra. L'emissora es va mantenir fidel a la neutralitat que va caracteritzar el petit país pirinenc. Jacques Trémoulet va ser absolt en el judici que se li aplicà, el 1949, acusat de col·laboracionisme amb els alemanys.

El centre emissor de Ràdio Andorra era a Encamp. Vora el llac d'Engolasters, encara hi ha les dues grans antenes de 125 m d'alçada. Una extensa xarxa de repetidors la feien audible a quasi tota Europa i a Nord-àfrica. Emetia en català, castellà i francès. En la franja diürna, predominava la locució francesa, i la franja nocturna, amb molta audiència, s'emetia en castellà. D'aquí, que la locutora del torn de nit, Victòria Zorzano, es va fer molt popular arreu dels països receptors, fins al punt que a França va ser batejada popularment com Mademoiselle Aquí per l'enunciat precedit d'un cop de gong que repetia diverses vegades en cada emissió: "Aquí, Radio Andorra!".

La veu de Victòria Zorzano i la música de Ràdio Andorra omplien els vespres-nit de les llars europees i dels combatents durant la Segona Guerra Mundial i la Post-Guerra

espanyola; eren un bàlsam en mig de temps tristos i convulsos. Es diu que Victòria Zorzano va tenir més declaracions que la Greta Garbo. Havia arribat a Andorra com a refugiada de la Guerra Civil, i va ser escollida pel seu timbre de veu i la bona entonació. Va plegar de la ràdio per casar-se amb un concessionari de cotxes andorrà. Es retirava, jove i en ple èxit, l'any 1946, quan ja era tot un mite.

Tot i que Victòria Zorzano va ser la més popular de les locutores que van passar per la ràdio andorrana, no havia sigut la primera. En un article de El Periòdic d'Andorra, 19-10-2012, s'hi va entrevistar a Maria Escrihuela, locutora que va inaugurar l'emissió el set d'agost de 1939. Escrihuela era una jove locutora de Ràdio Badalona que es va desplaçar expressament a Andorra per ser la primera a llançar a les ones el que seria el famós enunciat que quedaria com a icona d'aquesta ràdio. Segons explica ella mateixa a l'entrevista: «... calia dir-ho mig rient, perquè si no, no funcionava». La badalonina tenia un promès, el reconegut músic i director d'orquestra, Joan Pich Santasusana, i en els plans de la parella no hi entrava viure al petit país dels Pirineus. Escrihuela va plegar al cap d'un mes després de donar la pauta a Victòria Zorzano. Les locutores que s'anaren succeint a Ràdio Andorra fins al tancament definitiu de l'emissora, el 1981, se les va con-

tinuar batejant com Mademoiselle Aquí, pel famós enunciat:

<https://www.youtube.com/watch?v=IyIo06x7quI>

Durant els 40 anys que Ràdio Andorra va estar en antena va patir tota mena de pressions, sobretot de la competència francesa, per fer-la tancar. La popularitat i la gran audiència aconseguides la feren resistir. Però no durà sempre, el Consell General de les Valls, pressionat per Sud Ràdio, emissora francesa molt més potent i amb centre també a Andorra, i per les reivindicacions de propietat sobre Ràdio Andorra per part de l'Estat espanyol, van fer decantar a les autoritats andorranes pel tancament de les dues emissores. El dos d'abril de 1981, a les 21:10h Ràdio Andorra va aturar l'emissió per sempre més.

El 1991, els locals abandonats de Ràdio Andorra es van cremar. El que no s'ha perdut mai és la petja que deixà la mítica ràdio. Gràcies a l'aportació dels que en formaren part i d'alguns particulars s'han aconseguit recuperar dades, fotografies, hemeroteca i alguns enregistraments. Es poden veure recopilats i fets 'història' al web en llengua francesa creat com a homenatge a la mítica ràdio: <http://aquiradioandorra.free.fr/>

...I retrobem el pagès arribant al mas amb una ràdio comprada, nova de

trınca. En aquesta ocasió posaria l'aparell a la cuina i a partir d'aquell vespre, tota la família feria festes d'escoltar Ràdio Andorra i la dolça entonació de Victòria Zorzano. Eren els anys 40, aquell pagès era en Pere Juscafresa Juanals, el meu avi. Aquella nena que ho recordà tota la vida era la Isabel, la meva mare. I el mas era can Niell, del veïnat de Canyelles, a Mont-ras (Baix Empordà).

Alguns links consultats:

Història de Ràdio Andorra:

<http://aquiradioandorra.free.fr/>

Curt reportatge de 10 minuts sobre Ràdio Andorra:

<https://www.youtube.com/watch?v=7pd0rwXlU2s>

Biografia de Victòria Zorzano:

http://aquiradioandorra.free.fr/Biographies/Zorzano_Victoria.html

Article de El Periòdic d'Andorra sobre Maria Escrihuela 19-10-2009:

<http://aquiradioandorra.free.fr/ArticlesdePresse/2009-10-19-Periodic01.pdf>

<http://aquiradioandorra.free.fr/ArticlesdePresse/2009-10-19-Periodic02.pdf>

<http://aquiradioandorra.free.fr/ArticlesdePresse/2009-10-19-Periodic03.pdf>

Isabel Corominola

La Isabel entremig dels seus pares, en Pere Juscafresa i l'Enrica Duran. A l'esquerra els quatre germans grans. Can Niell, Mont-ras. Anys 30.

Racó del Lector

Nota. Les cartes adreçades a El Far de l'Empordà han de portar les dades personals dels seus autors: nom, cognoms, adreça, número de telèfon i DNI, de manera que no es publicaran cartes signades amb pseudònim o inicials. Els escrits cal que no superin les quinze línies o els 1.000 caràcters d'extensió. El Far de l'Empordà es reserva el dret a publicar escrits ofensius, que facin apologia de guerra, del racisme, del maltracte animal o d'altres tipus de violència. Els textos han d'anar adreçats a redaccio@elfardelemporda.cat.

ENCARA QUE SIGUI NADAL

Amb motiu del nou i recent anunci de televisió de la loteria de Nadal, amb molt d'encert per part dels seus creadors si el que

intentaven era tocar-nos la fibra sensible. Però molt lluny de la realitat. Perquè aquesta àvia que encara es val per si mateixa però a la qual comencen a fallar-les les seves facultats mentals, s'embolica amb les dates, aquest nét que passa de tot, i de sobte, per art de màgia, tot es converteix en un paradís de solidaritat, amistat, amor, comprensió, compenetració. I això, perquè és Nadal. Cansada estic que li adjudiquem a aquestes festes una espècie d'halo màgic i meravellós que ens converteix a tots en uns éssers fantàstics per uns dies, per després tornar a ser cada un tal com és. No,

no i no. Em nego a seguir un joc que de ser veritat, que ho sigui sempre i no només per una estrella que ens guia unes hores i després ens abandona a la nostra sort. Tradicions sí, però sense convertir-les en contes xinesos.

Aquest esperit nadalenc que pel que sembla inunda tot d'una aura especial, aquesta Nadal tan especial, si és de cor, benvinguda sigui, però que sigui veritable i duradora. Perquè el món segueix patint les mateixes injustícies i els mateixos desastres i no s'aturen perquè sigui Nadal. Perquè en moltes llars el que es viu és o bé una impotència molt trist per no poder celebrar-la o bé unes ganes que s'acabi tremendes per no haver d'aguantar les reunions familiars i altres. Es desencadena una febre consumista que res o molt poc té a veure amb el motiu cristià de la data, i no cal dir que jo respecto tot, però que no oblidem els orígens de les coses, perquè correm el risc que tot sigui tan artificial que faci pena en comptes d'alegria.

Pepa Junquera
Calonge

EL CARRO I ELS BOUS

Recentment la TV ens va mostrar les esgarrioses imatges de l'atropellament, amb el pitjor resultat possible, d'una nena, crec que a la Xina. Aquesta nena precedia a la seva mare em-

beguda amb el seu telèfon intel·ligent, a uns metres per la riba d'una carretera, quan inesperadament la nena es va endinsar a la carretera, sent atropellada.

Em va venir al record el que fa unes dates vaig presenciar, gràcies a Déu sense conseqüències, en un centre comercial. Baixant cap al pàrquing, davant meu anava un nen que calculo tindria uns 4 anys, precedint a la seva mare en dos, tres passos, la senyora, que no era cap jove, atenia exclusivament al seu telèfon, i en el moment d'accedir al passadís automàtic, el nen per l'esquerra i la

seva mare per la dreta, aquest, no atrevint-se a entrar, va cridar a la seva mare un parell de vegades, acudint la mare en el seu auxili agafant-lo de la mà.

Un cop al passadís, assenyalant al nen, li vaig dir a aquesta mare "prioritari"; contestació d'aquesta mare: "Jo controlo". Només vaig poder dir-li, d'entrada, "mentida"; després em vaig adonar que sense voler-ho m'havia indicat que, efectivament, controlava, però sense cap dubte es referia a la bateria del seu artefacte.

M'agradaria que aquesta mare hagi vist el que ha passat en les imatges esmentades. Lamentablement, és freqüent veure persones, i no només jovenets, embeguts en el maneig del seu telèfon intel·ligent, travessant carrers i ensopegant en les voreres, fins i tot a pas lleuger, com si s'acabés el món. És una pena que s'hagi d'aplicar la dita antiga que el carro passa davant dels bous.

Marga Iglesias
Torroella de Montgrí

RESPONSABILITAT SOCIAL

Som uns mestres en frivoltzar-ho tot. En crear departaments, comissions, especialistes, segells de qualitat, certificacions de responsabilitat social, etc. Quant d'esforç adreçat a l'aparador, a la imatge instantània, a la intranscència, a la superficialitat...

Quin "despilfarro" inútil, intranscendent i buit.

Podem discutir-ho en una sobre-taula, on tothom debat pulcrament i assèpticament la seva opinió, tranquil·lament, mentre la mainada, a distància, destorba a crits la migdia-

"Parlem molt, tenim informació de tot, cerquem garanties a tot, i pensem que estem per damunt de tot."

da, o el recolliment d'un altre; mentre la pluja estova la tifa del gos que hem tret al seu merescut passeig diari, mentre la riuada arrossega al mar les burilles i plàstics, deixats impune-ment i de manera furtiva, amb descarada suficiència, mentre...

Prendre consciència que el respecte que es mereixi la nostra pròpia individualitat, comença a guanyar-se en els respecte al col·lectiu, sembla una tas-

ca titànica i "demodé". Parlem molt, tenim informació de tot, cerquem garanties a tot, i pensem que estem per damunt de tot.

La nostra consistència, la demostrarem actuant en les nostres petites coses, en allò que realment fem. La vida no és una crònica escenificada, feta de discursos fàcils i il·lustrats. Cal viure-la, pensant en el col·lectiu, que no estem sols! Tot sabem que un mateix, és el principal focus de la nostra vida. Justament per això, ens cal un exercici de responsabilitat col·lectiva, posant-hi la sensibilitat necessària.

No cal ser sempre amables, n'hi hauria prou amb no ser molestos ni empenyar a la resta.

Josep Ausió
Doctor en medicina

INSEREIXI DUES MONEDES DE 2€

La seva penitència, gràcies. Insereixi dues monedes de 2€ i escolli parroquial o visitant esporàdic. Triï el manament que ha infringit i tot seguit el nivell de gravetat del seu pecat.

Els pecats d'aquesta categoria es notifiquen a les autoritats. Està segur que vol continuar? Enrere. Posarem nivell 5 en lloc de 6. Reculli el tiquet amb la penitència i passi a la sala d'oració assignada. Si home, em ficaré allà dins jo! No em convenç. Premo el botó d'ajuda.

Una veu amable m'informa de la campanya preadvent. Hi ha promoció a l'àudio de pregàries i em puc inscriure al grup del rosari sense quota d'entrada. Deu vos salve... Bon dia, voldria saber si la penitència es pot ajornar. Diguï'm el seu número de butlleta. 2016112341. Veig que vostè ha comès un pecat de nivell 7 contra el manament 5.

No, això ha estat un error. Jo volia marcar el nivell 5, no el 7. No em podria confessar un Mossèn com tota la

"No, això ha estat un error. Jo volia marcar el nivell 5, no el 7."

vida? Que no em retiri, que em passa amb un agent especialitzat i m'acaba preguntant de què em penedeixo. Home, si li he de ser sincera, del què em penedeixo és d'haver nascut pobre.

Però, filla meva, això no ho decidim nosaltres, sinó Nostre Senyor, en la seva infinita saviesa.

Ah, doncs, en aquest cas vull posar una reclamació.

Natàlia Burjachs Serrano
Auxiliar del Síndic de Greuges de Palamós

Activitats de Nadal Palamós 2016

VISITA GUIADA A LA SUBHASTA DEL PEIX DE LA LLOTJA DEL PEIX DE PALAMÓS

Dia: Divendres no festius

Lloc: Museu de la Pesca

Hora: 16.30 h, 17 h i 17.30 h (aquests horaris poden variar segons el dia i l'estat de la mar)

Preu: 1,5 €/pax Places limitades. Cal reserva prèvia al Museu de la Pesca, tel. 97260 04 24

Organitza: Museu de la Pesca – Espai del Peix

SHOW COOKING DE CUINA MARINERA AMB PEIX DE LA CONFRARIA DE PESCADORS DE PALAMÓS I DEGUSTACIÓ DELS PLATS ACOMPANYAT DE VI D.O. EMPORDÀ I CERVESA INEDIT DAMM

Dia: Divendres i dissabtes no festius

Lloc: Museu de la Pesca

Hora: 20 h

Preu: 20 €. Places limitades. Cal reserva prèvia al Museu de la Pesca, tel. 972 60 04 24

Organitza: Museu de la Pesca – Espai del Peix

EXPOSICIÓ "EL LLEGAT EZEQUIEL TORROELLA" AUDIOVISUAL "JO, EL PAISATGE"

Lloc: Capella del Carme C/ Mossèn. Miquel Costa, 25

Dia i hora: divendres i dissabtes de 17 a 20 h
diumenges i festius d'11 a 14 h. Tancat els dies 25 i 26 de desembre

Organitza: Ajuntament de Palamós Àrea de Patrimoni
- Museu de la Pesca

EXPOSICIÓ FOTOGRÀFICA COL·LECTIVA DE SOCIS

Dia: del 18 de novembre de 2016 al 5 de gener de 2017

Hora: Dilluns a divendres de 9 a 13h i de 16 a 20h.
Dissabtes de 10 a 13h

Lloc: Sala polivalent Biblioteca Lluís Barceló

Organitza: AF Cine Club Bahía

PRESENTACIÓ AGENDA LLATINOAMERICANA

Dia: Dijous 1 de desembre

Hora: 20 h

Lloc: Punt Jove de Palamós

Organitza: Taula Solidària i Ajuntament de Palamós

EXPOSICIÓ APRENDRE A COMPENDRE (A) GUATEMALA

Dia: de l'1 de desembre al 6 de gener

Lloc: Punt Jove

Hora: de 16 a 20 h

Organitza: Fundació PROIDE - La Salle Palamós i
Ajuntament de Palamós

DECORACIÓ DE TAULES PER NADAL A CÀRREC DE FLORISTERIA CARDONA

Dia: Dijous 1 de desembre

Lloc: Espai del Peix

Hora: 15.15 - 16.15 h. **Durada:** 1 h

Aforament limitat.

Organitza: Museu de la Pesca – Espai del Peix i
Fecotur

DESCOBREIX QUIN CONTE AMAGA EL CALENDARI D'ADVENT

Dia: De l'1 al 24 de desembre

Hora: Horari de biblioteca

Lloc: Biblioteca Lluís Barceló i Bou

Organitza: Biblioteca Lluís Barceló i Bou

BENVOLGUTS REIS MAGS D'ORIENT ... I ELS LLIBRES QUE DESITJO SÓN...

Dia: De l'1 de desembre de 2016 al 5 de gener de 2017

Hora: Horari de biblioteca

Lloc: Biblioteca Lluís Barceló i Bou

Organitza: Biblioteca Lluís Barceló i Bou

THE SNOWMAN, A CÀRREC D'EVA VILA (HELEN DORON ENGLISH)

Activitat recomanada a infants a partir de 3 anys

Dia: Dijous 1 de desembre

Hora: 18 h

Lloc: Biblioteca Lluís Barceló i Bou

Organitza: Biblioteca Lluís Barceló i Bou

AMICS A LA TAULA ACTIVITAT DE L'ASSOCIACIÓ D'AMICS DEL MUSEU DE LA PESCA

Dia: Divendres 2 de desembre

Lloc: Espai del Peix

Hora: 19 h

Preu: Socis 10 € No socis 20 €

Cal reserva prèvia a la recepció del Museu de la Pesca 972600424. Places limitades.

TALLER SOBRE LA MARCA DE GARANTIA "GAMBA DE PALAMÓS"

Recerca i difusió de la gamba de Palamós

Dia: Dissabte 3 de desembre

Hora: 17.00 h

Lloc: Espai del Peix
Preu: gratuït, places limitades, cal inscripció prèvia
al Telf. 972600424
Organitza: Càtedra d'Estudis Marítims, Confraria de Pescadors de Palamós i Museu de la Pesca

ESPECTACLE DE PATINATGE "VIATGEM PEL MÓN"

Dia: Dissabte 3 de desembre
Hora: 18:00 h
Lloc: Pavelló Municipal de Palamós
Organitza: Patinatge Club Palamós

ENTRADA GRATUÏTA AL MUSEU DE LA PESCA

Dia: Diumenge 4 de desembre
Hora: de 10 a 14 h i de 16 a 19h
Lloc: Museu de la Pesca
Organitza: Museu de la Pesca

III ESCUPDELLADA POPULAR

Dia: Dimarts 6 de desembre
Hora: a partir de les 13:30h
Lloc: al Passeig del mar (a l'espai sardanes).
Organitza: CUP Sant Joan-Palamós i col.labora l'Associació esCUP

2N TORNEIG DE FUTBOL DE LA JOGUINA SOLIDÀRIA prebenjamins i benjamins

Dia: Dimarts 6 de desembre
Lloc: Zona esportiva Josep Massot Sais
Hora: de 9 a 13 h (prebenjamí 2009-2010) / de 13 a 17 h (benjamí 2007-2008)
Organitza: Club Futbol Global Palamós
Amb el suport: del Departament d'Esports de l'Ajuntament de Palamós

OBRA DE TEATRE: ELS SECRETS DEL FONS DEL MAR

Dia: Dimecres 7 de desembre
Hora: 17h
Lloc: Teatre La Gorga
Organitza: Àrea de medi ambient i teatre La Gorga

2N TORNEIG DE FUTBOL DE LA JOGUINA SOLIDÀRIA alevins

Dia: Dijous 8 de desembre
Lloc: Zona esportiva Josep Massot Sais
Hora: de 9 a 13 h (aleví 2006) / de 13 a 17 h (aleví 2005)
Organitza: Club Futbol Global Palamós
Amb el suport: del Departament d'Esports de l'Ajuntament de Palamós

MERCAT DE LA JOGUINA SOLIDÀRIA

Dia: 10 i 17 de desembre
Hora: de 10 h a 18 h
Lloc: Plaça dels Arbres
Organitza: Taula Solidària i Ajuntament de Palamós

THE GINGERBREAD MAN, A CÀRREC DE HELEN DORON ENGLISH

Activitat recomanada a infants de 6 a 10 anys
Dia: Dissabte, 10 de desembre
Hora: 11 h
Lloc: Biblioteca Lluís Barceló i Bou
Places limitades. Cal inscripció prèvia a la Biblioteca (tel. 972 600 708)
Organitza: Biblioteca Lluís Barceló i Bou

ARRIBADA D'EN FUMERA AMB FEFE I CIA I L'ESPECTACLE DE CIRC ITINERANT PISTA QUE VINC DE CIA. TOT CIRC

Dia: Dissabte 10 desembre
Hora: 11h
Lloc: Plaça dels Arbres (inici recorregut)
Organitza: Àrea de Cultura

IV TORNEIG DE BÀSQUET VILA DE PALAMÓS

Dia: Dissabte, 10 i diumenge 11 de desembre
Lloc: Pavelló Municipal d'Esports
Hora: 8 a 21.30 h
Organitza: Club Esportiu Palamós
Amb el suport: del Departament d'Esports de l'Ajuntament de Palamós

CARTER REIAL

Dia: diumenge 11 desembre
Hora: de 12 a 14h
Lloc: Passeig del Mar
Organitza: Comissió de Reis i Àrea de Cultura

TALLER DE CUINA DEL PEIX PER NADAL. RECEPTES DE PEIX PER A MENÚS FESTIUS. CUINAR PER A POCS I PER A MOLTS COMENSALS.

Dia: Dimecres 14 de desembre
Lloc: Espai del Peix
Hora: 15.15 h
Aforament limitat.

CANTEM NADALES, A CÀRREC D'ALQUÍMIA MUSICAL

Dia: Dijous, 15 de desembre
Hora: 18 h
Lloc: Biblioteca Lluís Barceló i Bou
Organitza: Biblioteca Lluís Barceló i Bou
Activitat recomanada a infants a partir de 3 anys

AUDICIÓ MUSICAL DE L'AULA MUSICAL DE PALAMÓS

Dia: 16 desembre
Hora: de 19:30h a 23:00h
Lloc: Sala d'actes de les instal·lacions de l'Escola La Vila
Organitza: Aula Musical de Palamós amb col·laboració amb Ajuntament de Palamós

EXPOSICIÓ TEMPORAL. SOM GENT DE PROFIT

Dia i hora: A partir del 16 de desembre. De dimarts a divendres de 10 a 13.30 h i de 15 a 19. Caps de setmana i festius de 10 a 14 h i de 16 a 19 h. Dilluns no festius tancats. Tancat els dies 25 i 26 de desembre
Lloc: Museu de la Pesca
Organitza: Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament de Palamós, Agència de Residus de Catalunya
Col·labora: Museu de la Pesca

DANSA TRIPLE ESTRENA DE COBOSMIKA SEED'S CREACIONS DE PETER MIKA, MIQUEL BARCELONA I CAMILLE GUILLAUME

Dia: divendres 16 desembre

Hora: 20.30 h

Lloc: Teatre La Gorga

Preu: 8 € / alumnes de dansa de Palamós 4 €

Organitza: Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Palamós i Cobosmika company

MEMÒRIA VIVA: IMATGES QUE FAN PARLAR

El Moll Pesquer de Palamós

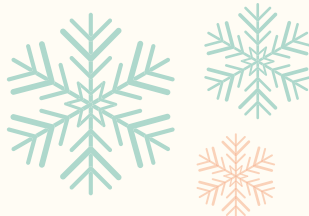
Dia: Divendres 16 de desembre

Hora: 19h

Lloc: Museu de la Pesca

Aforament limitat

Organitza: Museu de la Pesca

41TH PALAMÓS CHRISTMAS RACE 2016

Dia: del 17 al 22 de desembre 2016

Hora: Hora de sortida a les 11,00h sempre que el vent ho permeti

Lloc: Badia de Palamós

Organitza: Club Vela Palamós Club Nàutic Costa Brava

L'OBRA DE TEATRE "AMICS O ANIMALS"

Dia: 17 i 18 de desembre.

Hora: a les 20,30 i 18h.

Lloc: teatre La Gorga.

Preu: 5 € a benefici de l' Associació de Fira nadalenca.

Organitza: El grup de Teatre "Els Cosinets".

ITINERARIS CIENTÍFICS DE LA UDG. CIUTATS DE CIÈNCIA. PAISATGES A LA VORA DE LA MAR. ITINERARI GUIAT PER TRES PUNTS ESTRATÈGICS DEL NUCLI ANTIC DE LA VILA

càrrec del Dr. Joan Lluís Alegret i la Dra. Carolina Martí, professors de la Universitat de Girona.

Dia: Dissabte 17 de desembre

Hora: 11.30h

Lloc: Museu de la Pesca

Preu: gratuït, places limitades, cal inscripció prèvia al T 972600424

Organitza: Universitat de Girona Ciutats de Ciència, Càtedra d'Estudis Marítims, Museu de la Pesca i Departament d'Ensenyament de l'Ajuntament de Palamós.

VISITA GUIADA AL CASTELL DE SANT ESTEVE DE MAR

Dia: Diumenge 18 de desembre

Lloc: Castell de Sant Esteve de Mar, La Fosca.

Hora: 12h

Preu: gratuït, places limitades, cal inscripció prèvia al Museu de la Pesca, tel. 972600424

Organitza: Ajuntament de Palamós Àrea de Patrimoni Museu de la Pesca

40A FIRA NADALENCA DE PALAMÓS Activitat solidària a benefici de les persones discapacitades psíquiques de la comarca

Dia: 18 de desembre

Hora: de 10 h a 14 h

Lloc: c/ Major i Plaça de la Vila

Organitza: Associació Fira Nadalenca de Palamós

Col·labora: escoles, entitats, associacions de Palamós i l'Ajuntament de Palamós

REIKI I HO-ONPONOPONO A FAVOR DE LA MARATÓ DE TV3

Dia: 18 de desembre

Hora: de 10 h a 21 h

Lloc: Punt d'Informació Juvenil

Preu: La voluntat

Organitza: Fundació Oncolliga

CARTER REIAL

Dia: diumenge 18 desembre (fira nadalenca)

Hora: de 12 h a 14 h

Lloc: Carrer Major

Organitza: Comissió de Reis i Àrea de Cultura

CONCERT DE NADAL AMB LA PRINCIPAL DE LA BISBAL

Dia: diumenge 18 desembre

Hora: 12h

Lloc: Teatre La Gorga

Preu: 13 € / socis ASCB 10 €

Organitza: Agrupació Sardanista Costa Brava en conveni amb l'Àrea de Cultura i Patrimoni de l'Ajuntament de Palamós

QUINA DE NADAL

Dia: 23 de desembre

Hora: de 16 h a 21h

Lloc: Pavelló de l'escola Vedruna

Organitza: Bàsquet AMPA Vedruna Palamós

CAGA TIÓ

Dia: 24 de desembre

Hora: de 17h a 20h

Lloc: Plaça dels arbres

Organitza: Ajuntament de Palamós

GRAN QUINA NADALENCA DEL PALAMÓS CF

Dies: 25 de desembre, 26 de desembre, 1 i 6 gener.

Hora: de 18 h a 21h

Lloc: Nau dels 50 m

Preu: Accés lliure, cartrons a 1 i 2 €

Organitza: Palamós C.F.

CONCERT DE SANT ESTEVE ELS TRES REIS. PETIT MUSICAL AMB CORAL EL PROGRÉS DE PALAMÓS I LA PARTICIPACIÓ DE VEUS JUVENILS

Dia: dilluns 26 desembre

Hora: 20 h

Lloc: Teatre La Gorga

Preu: gratuït

Organitza: Coral El Progrés

Col·labora: Gespa Teatre

CAMPUS DE FUTBOL DE NADAL'16

Dies: Del dilluns 26 al divendres 30 de desembre i del dilluns 2 al dijous 5 de gener de 2017

Lloc: Zona Esportiva Josep Massot i Sais

Hora: 9h a 13 h

Preu: 50€ (jugadors del club o antics a FTGB)

60€ (jugadors no club o no antiguitat a FTGB)

Organitza: Club de Futbol Global Palamós

Amb el suport: del Departament d'Esports de l'Ajuntament de Palamós

PETITS XEFS A L'ESPAI DEL PEIX TALLERS DE CUINA PER A NOIS I NOIES DE 8 A 14 ANYS

Dia: Dimarts 27 de desembre

Lloc: Museu de la Pesca

Hora: 10.15h a 13.15 h

Preu: 12€ Places limitades. Cal reserva prèvia al Museu de la Pesca, tel. 972 60 04 24

Organitza: Museu de la Pesca – Espai del Peix

MUSEU DE LA PESCA I ESPAI DEL PEIX. ACTIVITAT FAMILIAR TALLER INTERPRETATIU DE L'EXPOSICIÓ TEMPORAL SOM GENT DE PROFIT AMB TALLER DE CUINA

Dia: Dimecres 28 de desembre

Hora: d'11 a 13.30 h i de 15.30 a 18 h

Lloc: Museu de la Pesca

Preu: gratuït, places limitades, cal inscripció prèvia al T 972600424

Organitza: Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament de Palamós i Museu de la Pesca

PETITS XEFS A L'ESPAI DEL PEIX TALLERS DE CUINA PER A NOIS I NOIES DE 8 A 14 ANYS

Dia: dijous 29 de desembre

Lloc: Museu de la Pesca

Hora: 10.15 a 13.15 h

Preu: 12€ Places limitades. Cal reserva prèvia al Museu de la Pesca, tel. 972 60 04 24

Organitza: Museu de la Pesca – Espai del Peix

NADAL JOVE

Dia: 28, 29 i 30 de desembre 2 i 3 de gener

Hora: de 17 h a 20 h

Lloc: Nau dels 50 m

Preu: 3 € usuari, la resta gratuït

Organitza: Ajuntament de Palamós

Col·labora: A. Tecnofan, A. Escoltes, Aula Musical

ELS PASTORETS DELS SHOWBOYS

Dia: 28, 29 i 30 de desembre

Hora: 21h

Lloc: Teatre municipal La Gorga

Preu: 6 €

Organitza: Associació Cultural Showboys amb la col·laboració de l'Ajuntament de Palamós.

TALLER INTERPRETATIU DE L'EXPOSICIÓ TEMPORAL SOM GENT DE PROFIT AMB TALLER DE CUINA. ACTIVITAT FAMILIAR

Dia: Dimecres 04 de gener

Hora: d'11 a 13.30 h i de 15.30h a 18 h

Lloc: Museu de la Pesca

Preu: gratuït, places limitades, cal inscripció prèvia al Telf. 972600424

Organitza: Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament de Palamós i Museu de la Pesca

ESCOLA DE PATGES AL 1R CAMPAMENT REIAL DE PALAMÓS

Els patges s'han d'entrenar molt per enfilar-se a les façanes, saltar balcons, i portar molts paquets per la nit més important de l'any! Per això, fan exercici i es preparen molt bé amb els tallers de circ i el parc d'aventura. També tindrem la visita del Carter Reial

Dia i hora: Dimecres 4 de gener de 16.30 a 19.30 h

Dijous 5 de gener de 10 a 13 h

Lloc: Arbreda

Organitza: Ajuntament de Palamós

TALLER DE FANALETES AMB FEFE I CIA

Dia: dijous 5 gener

Hora: de 11h a 13h

Lloc: l'Arbreda

Organitza: Àrea de Cultura

ARRIBADA DE SES MAJESTATS ELS REIS D'ORIENT AMB XOCOLATADA. SALUTACIÓ DE L'ALCALDE I DISCURS DELS REIS D'ORIENT

Dia: dijous, 5 gener

Hora: 18 h

Lloc: Moll Vell

Organitza: Comissió de Reis i Àrea de Cultura

CAVALCADA DELS REIS D'ORIENT

Dia: dijous, 5 gener

Hora: 19h

Lloc: des de Sant Joan fins al Teatre La Gorga

Organitza: Comissió de Reis i Àrea de Cultura

SALUTACIÓ DELS REIS D'ORIENT ALS INFANTS

Dia: dijous, 5 gener

Hora: 20h

Lloc: Teatre La Gorga

Organitza: Comissió de Reis i Àrea de Cultura

Altres:

ACTIVITATS FECOTUR

nflables en diferents carrers de Palamós

Dies i horari inflables

Dissabte 17 desembre

Matí d'11.30 a 13.30 h, a la plaça Can Mario

Tarda a les 17.00 a 19.30, al carrer Cervantes

Dissabte 24 desembre

Matí d'11 a 13.30 h, a la plaça del Forn

Dimarts 27 desembre

Matí d'1 a 13.30 h, a l'av. Catalunya (Enric Vincke)

Dissabte 31 desembre

Matí d'11 a 13.30 h, a la plaça Catalunya

Dimarts 3 gener

Matí d'11 a 13.30 h, al carrer Cervantes

Dimecres 4 gener

Matí d'11 a 13.30 h, a la plaça Catalunya

TAULA INFORMATIVA A L'ESGLÉSIA, ABANS I DESPRÉS DE LES MISSES, I AL CARRER MAJOR

(davant la llibreria La Gavina)

Dia: dissabtes i/o diumenges

Hora: de 17 h a 20 h

Lloc: Església i davant de la llibreria La Gavina

Organitza: Mans Unides

Tocats pel vent

Pere Trijueque

Quan Diuen que la gent de l'Empordà estem "tocats per la tramuntana". Quelcom de veritat hi deu haver si quan ens traiem el jersei el dia que bufa, i és a les fosques, sembla com si hi hagués un castell de focs d'artifici amb multitud d'espurnes de color blau dins la roba i pels voltants.

Palamós però és una mica especial. En ser port de mar fa que els palamosins estiguem "tocats" també per altres vents. Ja des de l'antiguitat la rada, on després es va alçar la nostra vila, era coneguda per ser un bon redòs de la tramuntana i dels forts vents humits de llevant. Segons el cronista àrab Ibn Hayyan, l'any 935 una esquadra omeia d'Abd al-Rahman III, en la seva incursió fins a les costes de la Provença, va refugiar-se en una rada que ells anomenaren "qalat Marwan" i que amb tota certesa era el lloc on un pergami de l'any 1063 situa el "castellum Maur", pertinença del monestir de Sant Pere de Galligants i que fou l'embrió de Palamós.

El port de Palamós va ser molt conegut a l'edat mitjana. Multitud de velers hi fondejaren esperant que la *ditxosa* tramuntana amainés per poder continuar viatge a França o a Itàlia. Un dels viatgers il·lustres que hagueren de refugiar-se de la tramuntana a Palamós va ser l'emperador Carles V, l'any 1543, cinc mesos abans de la destrucció de la nostra vila per l'esquadra del turc Barba-rossa. Aquí va escriure les conegudes cartes al seu fill Felip II, donant-li consells de com governar el seu imperi. Encara avui dia, quan bufa fort, no és estrany veure fondejats a la badia, petits vaixells de cabotatge que no s'atreveixen a passar el cap de Begur o el de Creus. L'aspecte negatiu és que al llarg de la història hi ha constància de molts llaguts, amb pescadors de Palamós, desapareguts mar endins per sobtats bufaruts de tramuntana.

El llevant és un vent que a la tardor sol anar acompanyat de pluges que s'allarguen dies i que són (o eren) molt beneficioses. Ara amb el famós canvi climàtic s'ha perdut la rutina del fort temporal de llevant

que arribava puntualment cap a mig setembre i que popularment anomenàvem "renta botes", perquè coincidia amb el començament de les veremes. Pels amants del bosc aquestes pluges auguraven una bona temporada de bolets. Abans de la construcció del port Marina, hi havia anys en què el rugim de les onades del temporal de llevant al trencar a les roques arribava fins dalt la platja del Pedró. El llevant també

"En ser port de mar fa que els palamosins estiguem "tocats" també per altres vents"

batia amb força la Fosca, causant greus ensurts als antics pescadors, molts dels quals ho pagaven amb la seva vida, quasi sempre varats a la platja de Sa Tamardia o al Racó d'en Rafel. Més tard, qui ho pagaven amb baixes eren els atrevits turistes estrangers, la majoria d'ells rebotits per les onades i estripats per les afilades pedres de la Roca Negra. Un bon nombre d'ells foren salvats pel popular i estimat "Maiquel", Miquel

Antic port de Palamós al principi de s.XX (ref. SAMP MOS_90-0007#98B1)

Feliu i Mateu, expert nedador que coneixia tots els secrets de la nostra costa.

El port de Palamós era i és segur pels vents de l'arc nord, des de ponent fins a llevant. Només el vent de ponent (O) aixeca una mica d'onada pel seu curt trajecte dins el mar. La resta: mestral (NO) col·loquialment tramuntana de la Ganga, tramuntana (N), provences (NNE), gregal (NE) i llevant (E) no afecten el port. L'arc del sud és molt diferent perquè ve de mar obert. Malgrat això, la mar de xaloc (SE) no penetra gaire dins el port, protegit pel Moll Nou (ara port comercial) i el llebeig (SO) o garbí, esmorteït per les puntes de s'Agaró i Sant Feliu, pot produir molta onada curta dins el port i fins i tot algunes vegades havia estat perillós pels petits vaixells, obligant a fer algunes reformes al dic.

El vent del sud ha estat, és i serà el "coco" pel port de Palamós, malgrat que des de l'any 1902 (primera pedra) es va construir el dic d'abric, que els palamosins coneixem com el Moll Nou. El terrible migjorn (S), que es presenta periòdicament entre els mesos d'octubre i febrer, quasi sempre de nit, ha causat enormes pèrdues de vides, vaixells i mercaderies al llarg de la història. Tenim constància notarial i parroquial dels estralls causats des d'abans del

"El llevant també batia amb força la Fosca, causant greus ensurts als antics pescadors"

s.XVII. Un dels més terribles va arribar la nit del 19 de desembre de 1683. L'endemà pel matí, al racó de la platja anomenada "sa caleta" (ara hi ha el brollador del passeig), varen trobar 46 negats enmig del fustam i la càrrega de molts velers destrossats per la força de les onades. Dinou anys exactes més tard, el 19 de desembre

de 1702, es va repetir l'escena, el rector ben espantat va escriure, "*... ita mare magnum et iracundum res tremenda et admirabilis... tanta erat magnitudo et altitudo undarum ipsius maris, nox valde obscura et tenebrosa erat...*".

Malgrat les millores del port amb nous espigons de protecció, es varen continuar produint periòdicament accidents pels temporals de migjorn. Entre els dies 3 i 5 de gener de 1919, un terrible migjorn va destrossar o avarar a la platja més de vint pailebots, llaguts i barques. El recordat "Mundo" (Raimon Castelló i Roset) de Sant Joan, referint-se a aquest temporal, cantava "Quan el migjorn apreta/ encara que esti-

guin amarrats/ uns se'n van drets a la platja/ i altres moren estrellats". Els temporals més recents provocaren l'avarament del "Valdés" (1960) a la Platja Gran i l'enfonsament del "Bensu" (1979) davant la desembocadura de la riera Aubi.

Hem fet un petit repàs als vents "bons" i als "dolents" de Palamós i del seu port, però ens hem deixat un vent que de tant en tant bufa a l'estiu, fluixet... Ve de llevant o potser de xaloc o del mig? És igual, arriba com un regal al pescador, es presenta com un alè fresc enmig la calma... em refereixo al foranell. El palamosí Joan Baptista Camós i Serrabella, fotògraf, escriptor, poeta i bon amic de Lluís Barceló i Bou, va escriure una cançó, "Anhel", dedicada a aquest vent: "Vine ventet foranell/ bufa i empenya'm la barca/ que s'ha quedat pel camí/ gronxa que gronxa encalmada/...". Santiago Bañeras i Goday, músic, compositor, erudit i fill predilecte de Palamós hi posà la música.

Pere Trijueque
Historiador

Enllaç recomanat dedicat a
Lluís Turet Soler
<https://www.youtube.com/watch?v=pOX9fij9GU>

Pailebots destrossats i avarats a la platja Gran l'any 1919 (SAMP MOS_111-A15-0028#8144)

La nau Valdés avarada a la platja Gran l'any 1960 (SAMP MOS_111-0004#FAC3)

Exposició Masó Interiors a Sant Feliu de Guíxols

Aquesta exposició és un recorregut per l'interior de nou habitatges dissenyats per l'arquitecte Rafael Masó Valentí (Girona, 1880-1935) al llarg de la seva carrera, entre 1907 i 1932. Aquesta panoràmica demostra que

un dels aspectes més innovadors de l'obra de Masó va ser el seu concepte de disseny i decoració de la llar.

Masó veia la transformació dels interiors domèstics com un aspecte més de la identitat nacional, de la

modernització i de l'europeïtzació de Catalunya que propugnava el Noucentisme. D'una banda, va introduir i adaptar als seus interiors les idees dels dissenyadors més avançats d'Anglaterra, Àustria i Alemanya, i de l'altra, va integrar-hi les aportacions de tot un grup d'artesans i artistes de les comarques de Girona, que va saber donar forma als mobles, els vitralls, els esgrafiats, la forja i la ceràmica que ell dibuixava.

L'exposició també permet veure l'abast territorial de les obres de Masó, ja que aquestes cases són a Girona, Sant Feliu de Guíxols, Olot, Torroella de Montgrí i l'Estartit. Així doncs, també mostra qui eren els clients i per què van acceptar les propostes modernes de l'arquitecte.

“A Palamós aprenem a decorar la taula per Nadal”, a càrrec de Floristeria Cardona

- **Data del taller:**
01/12/2016
- **Horari:**
15:15h a 16:15h a Palamós
- **Lloc de realització:**
Museu de la Pesca-Espai del Peix
- **Preu:** GRATUÏT
- **Organitza:**
Museu de la Pesca – Espai del Peix i Fecotur
- **Contacte:**
museudelapesca@palamos.cat

>>>

Exposició “Visions 1800-1950” a Torroella de Montgrí

A la Casa Galibern, c/Església, 9 de Torroella de Montgrí podem anar a visitar l'exposició “Visions 1800-1950”, la col·lecció de pintura espanyola de la Col·lecció Mascort fins al 18 de desembre. Una selecció de pintures i dibuixos d'autors tan reconeguts com ara Pablo Picasso, Josep Cusachs, Marià Fortuny, Martín Rico, Joaquín Sorolla, Joaquim Mir i Francesc Gimeno, entre molts d'altres. Els artistes hi són representats a través d'obres inèdites, però alhora imprescindibles per

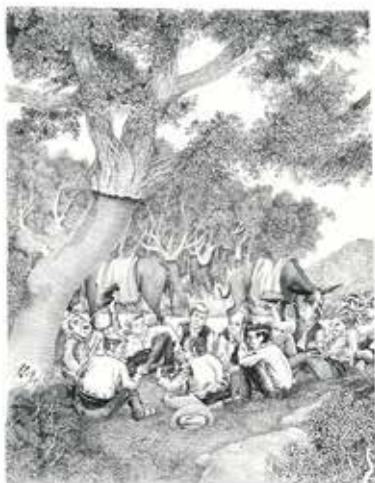
completar la trajectòria artística de cadascun d'ells.

L'exposició s'organitza segons continguts temàtics, on el paisatge esdevé un dels temes principals com a reflex de l'interès i gust del col·leccionista Ramon Mascort. Eli-seu Meifrèn, Ricard Urgell, Segundo Matilla, Baldomer Galofre prenen el paisatge com a protagonista absolut de les seves creacions. La figura humana també pren rellevància tant en retrats com en dibuixos de caire acadèmic, on se'ns mostren escenes quotidianes i desbarjo, de

classes humils o benestants. José Navarro, Cecilio Pla, Francesc Sardà descriuen un ampli ventall d'actituds humanes. Un tercer grup és la temàtica militar, on destaca la figura de Josep Cusachs, amb l'obra emblemàtica i de grans dimensions mencionada anteriorment.

Horari Dilluns, diumenge i festius d'11 a 13:30 h Divendres de 16:30 a 20 h Dissabte d'11 a 13:30 i de 16:30 a 20h. Entrada gratuïta.

Contacte: info@fundaciomascort.com

Escenes del suro.
Il·lustracions de Miquel Ros i Saballs (Palafrugell, 1942-2016)
Museu del Suro de Palafrugell. Dia Internacional dels Museus.
18 de maig de 2016

Una altra visió del suro, a través dels dibuixos i il·lustracions de Miquel Ros i Saballs a l'exposició “Escenes del suro”

El Museu del Suro (Palafrugell) ret homenatge a aquest artista palafrugellenc que va morir el febrer de 2016. La mostra forma

part del cicle d'exposicions “La joia del museu”. La entrada és lliure. Des del 18 de maig de 2016 fins al 17 de maig de 2017.

Dones navegants

LES VELLES CREENCES MARINERES ATRIBUEIXEN A LES DONES A BORD L'ATRACCIÓ DE LES TEMPESTES.

Es deia que la seva presència en el pont de comandament podia arribar a descompensar el compàs, la brúixola de vaixell. Malgrat que d'altres veus diuen que no hi havia millor solució per amainar una tempesta que lligar una dona nua a la proa d'un vaixell per oferir-la al mar.

Però sortosament aquestes veus més aviat expliquen la presència de les escultures de fusta amb formes femenines que han guarnit les proes de molts vaixells: els mascarons, que no barbaritats avui penades judicialment.

Aquestes supersticions han allunyat a les dones de les tasques professionals nàutiques durant segles. Perquè de dones en els vaixells està històricament documentat que sempre n'hi ha hagut. En el segle XVIII capitans i alguns oficials solien anar acompanyats per les seves mullers o amants. I a les cobertes inferiors, sovint amagades i mig esclavitzades, solien viatjar meuques que apaivagaven els impulsos masculins disfressades, com a homes.

Però pocs noms han passat a la història com a veritables marineres com el de *Hannah Snell*, rebatejada com a *James Gray* al segle XVIII, passant per les cèlebres pirates *Mary Read* o *Anne Bonny*, totes elles, però, actuaren i es vestiren com a homes en la seva tasca. Potser avui la dona encara ha de lluitar contra aquestes creences i també contra la misogínia i per per part dels homes a perdre un àmbit reservat encara exclusivament a ells. No va ser fins a l'any 2011 que l'armada dels Estats Units

va permetre l'accés de les dones a la flota submarina. Amb l'excusa, val a dir, de la difícil ubicació del personal femení separat del masculí a les naus. Per tant la presència de la dona a bord de vaixell històricament ha estat escassa més enllà dels records dels mariners dels seus amors portuaris i els tatuatges tradicionals a les seves pells.

Ara al segle XXI hi ha qui diu que les dones tornaran a prendre el timó de la humanitat. Poc coneguda és la presència de la dona dins de la marina mercant en tasques professionals relacionades amb la navegació. Evidentment en els grans

“Es deia que la seva presència en el pont de comandament podia arribar a descompensar el compàs”

creuers de luxe més de la meitat de la tripulació està formada per persones del sexe femení, però la seva tasca no varia de la que farien en un hotel, restaurant o sala d'espectacles en terra. Què porta a la mar a una dona? En alguns casos la seva relació familiar amb el medi. Filles de mariners i pescadors que s'han embarcat per necessitat. O bé persones -dones i homes- que han idealitzat la vida marítima i han decidit fer un gir a la seva vida abandonant terra ferma. Evidentment el canvi

que ha representat la liberalització de la dona des de mitjans del segle XX ha fet que aquestes anessin ocupant llocs de treball abans només reservats als homes. No és estrany veure ara noies joves a les facultats de nàutica de les diferents universitats d'arreu. O bé dones que han continuat la seva afició pels esports nàutics fins a esdevenir autèntiques professionals. Però malgrat aquesta aparent igualtat entre sexes, el món del mar encara és bàsicament masculí. De la mateixa forma que passa en terra la condició de dona a la mar significa una sèrie de renúncies intrínseques. Sovint després dels anys d'embarcament obligatori per aconseguir les titulacions d'oficials o capitanes moltes dones deixen la mar. Elles mateixes se solen auto-exigir molt més treball d'aquell que fan els seus companys, és una lluita constant per demostrar que la seva condició de dona no és cap barrera. Però l'embaràs i la maternitat són força incompatibles amb la feina de marineria a bord d'un vaixell. De fet moltes de les noies que estudien a les facultats i escoles de marineria acaben al cap de pocs anys treballant al sector marítim però en sec: inspecció de vaixells, salvament marítim, torres de control dels ports, etc.

Dins la marina d'esbarjo sí que any rere any es veuen més dones a la roda del timó de creuers i velers. Sovint en tripulacions del mateix gènere. La presència femenina a bord d'un vaixell sol civilitzar la vida en mar. I sense caure en cap tòpic, sovint des de les converses fins a la higiene de tota la tripulació guanyen en qualitat. Malgrat

això poques vegades he aconseguit navegar amb una patrona havent-hi una tripulació mixta. Això sí, quan ho he fet, la navegació ha estat molt més agosarada d'allò que jo mateix hauria menat.

“La presència femenina a bord d'un vaixell sol civilitzar la vida en mar”

En ple segle XXI i a Catalunya les oportunitats per una dona de relacionar-se professionalment amb la navegació són escasses. La marina mercant, malgrat estar en les relacions de professions on hi ha més demanda, sol ser coberta amb mariners arribats del sud-oest asiàtic. Les companyies espanyoles contracten comptats oficials i capitans. Els vaixells solen navegar sota pavellons de conveniència, on les lleis aplicades corresponen a països generalment del tercer món, amb legislacions laborals molt laxes. Respecte a la nàutica professional d'esbarjo cal trobar en ella comptats casos d'emprenedores que menen els seus vaixells xàrter, de servei de submarinistes o d'excursions litorals. Però malauradament encara avui es poden comptar sense problemes el nombre de marineres.

Jordi Salvador
@escenavegant

La força de la sorra

Pere Trijueque

Assegut en un banc del passeig de Palamós -com fan sovint veïns d'altres pobles de la bora per a gaudir de la bellesa de la badia i tafanejar el tràfec del port- pensava que aquest passeig ja ha complert més d'un segle d'existència. Fou fet l'any 1914 després de molts anys sol·licitant permís a l'Estat. La contesta era sempre la mateixa: insuficient distància entre la línia del mar i el desitjat passeig. Però un esdeveniment imprevist va decantar la balança a favor de la vila. Resulta que la construcció del dic d'abric (Moll Nou), l'any 1902, havia modificat els corrents marins de la badia i a la platja Gran hi arribaven contínuament tones i tones de sorra des de la llarga platja de Sant Antoni. En pocs anys la línia del mar va recular la distància suficient per a poder començar el nou passeig. Va ser construït pels 10 mestres d'obra que hi havia a Palamós, que es varen sortejar els deu talls de 30 metres en què s'havia dividit.

On començava el nou passeig hi havia l'estació i tallers del Tramvia del Baix Empordà i una esplanada anomenada plaça de l'Estació, feia poc rebatejada amb el nom de plaça de Julio González Hontoria, ajudant

de Marina, mort en aquest lloc en una acció heroica salvant veïns a la inundació de 1908.

El tramvia, conegut pel nom de "tren petit", va funcionar des del 1887 fins al 1956. En el seu record, Mont-ras i Palafrugell dedicaren un carrer al "Carrilet", Llofriu (Palafrugell) i La Bisbal un carrer a l'Estació i fins i tot Vall-llobrega té el Camí de l'Estació. El poble de Sant Joan, encara independent de la vila, va donar el nom de "carretera de l'Estació" entre 1897 i 1920 a un tros de la carretera de Girona, ara és el carrer d'Àngel Guimerà. En canvi, Palamós, després de 69 anys convivint amb el tren i d'haver estat el seu inici, que jo sàpiga només va dedicar-li, tal com he dit, una plaça al passeig al llarg d'uns 20 anys. Després.... com si mai hagués existit el tren!

Però aquest és un comportament propi de Palamós, ens oblidem fàcilment de les coses antigues. En pocs anys ens vàrem polir la major part dels nostres edificis emblemàtics: el "parque" de Miquel Matas, la casa Roger-Ribera, vil·la Júlia, vil·la Toneta, la casa-torre Montaner, el xalet Camós del Pedró, el teatre-cine Carme, la cooperativa La Equitativa... i les bombes de la Guerra Civil enrunaren el cine Ideal, la casa

Matas-Vincke i l'hospital de Mn. Miquel Costa... Malgrat tot, hem conservat la casa Gubert-Vincke, la casa-fàbrica Remigi Tauler i la casa-banca Ribera i fa poc hem reconstruït parts característiques del convent dels Agustins i la seva església i també s'ha restaurat l'església del Carme, antiga església de l'hospital de Mn. Miquel Costa.

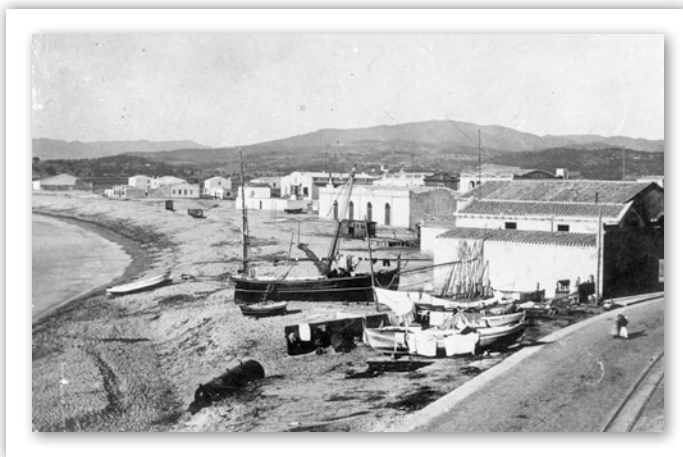
Fa uns anys es va dedicar un carrer al Terç de Napolitans en record del sacrifici de molts dels seus soldats, l'any 1694, defensant la vila de Palamós de l'atac de l'exèrcit francès, comandat pel mariscal Noailles. Seguint aquesta mateixa filosofia ens manca dedicar un carrer a la vila de Palafrugell, no perquè a la vila veïna ja fa molts anys que hi ha el carrer Palamós, sinó perquè un bon nombre dels seus veïns varen perdre la vida i foren horrorosament torturats pels pirates turcs quan varen venir a ajudar-nos, l'any 1543. És un deute que resta pendent. Com també, reitero, hauríem de dedicar un carrer o una plaça en record del "tren petit"...

Estant encara en el banc del passeig, la meua mirada se'm va anar cap a l'escullera... Tant temps demanant poder construir el passeig i la sorra de Sant Antoni va ser el revol-

>>>

La Platja Gran al 1914, inici de les obres del passeig
(ref. SAMP MOS_62-0010#AAD7)

La Platja Gran al 1888-1890, abans de la construcció del Moll Nou
(ref. SAMP MOS_64-0032#196E)

L'edifici del "parque" de Miquel Matas (1897-1898) poc abans de ser enrunat (1959)
(ref. SAMP MOS_58-0025#C696)

siu per aconseguir-lo... però venia tanta sorra que començava a ser perillós pel propi port. Llavors es va demanar a l'Estat una actuació per aturar-la. La solució a curt termini va venir l'any 1915 amb la construcció d'una escullera a la platja Gran. Més tard es varen fer més esculleres a la mateixa platja de Sant Antoni i començaren els dragats del port. Fa

pocs anys, fins i tot es va arribar a transportar amb camions el sobrant de sorra de la platja Gran cap a les platges de Sant Antoni, esgotades pels temporals de llevant i migjorn.

Tan important és la sorra per Palamós que una bona part de la vila es va construir sobre ella. Em refereixo al barri de la platja, anti-

gament anomenat "l'Arenal" i després, "l'Eixample", que abasta des de l'avinguda de l'Onze de setembre fins a terme de Calonge i des del passeig fins a l'antic terme de Sant Joan, ara carrer de la Indústria.

Pere Trijueque
Historiador

GRAFIQUES

AGUSTI

des de 1978

OFSET

DIGITAL

GRAN FORMAT

SERIGRAFIA

c. Bailén, 45-47 | 17200 Palafrugell (Girona) | T. 972 30 50 52 | agusti@grafiquesagusti.com | www.grafiquesagusti.com

Torroella de Montgrí

**JORDI MUXACH I LA GOS-
SA SENDY, GUANYEN EL
25È CONCURS DE GOSSOS
D'ATURA DE TORROELLA
DE MONTGRÍ**

"Imatges dels participants"

"Trashumància d'ovelles pels Carrers de Torroella"

El pastor de l'Estartit Jordi Muxach i la gossa Sindy han guanyat aquest matí, per tercer any consecutiu, la 25a edició del *Concurs de Gossos d'Atura*, en una prova molt disputada que s'ha resolt en els darrers moments. El marge ha estat tan ajustat que entre el primer i el tercer classificat només hi han hagut 2 punts de diferència. **Muxach i Sindy** han obtingut 85 punts, mentre que el segon classificat, **Manuel Gorriti** (actual campió d'Euskadi), amb **Argi**, n'ha obtingut 84, i l'asturià **Antonio Casona**, amb **Sua**, que participava a Torroella per primera vegada, n'ha aconseguit 83. En el concurs d'enguany hi han participat 8 pastors, tots ells, com sempre, gent de primer nivell: Manuel Gorriti i Argi (campions d'Euskadi 2016), Peio Seguro i Argi, Josep Maria Pleguezuelo i King (campions de Catalunya 2016), Miquel Adrover i Xusco (campions de Castellar de N'Hug i bicampions a Torroella el 2012 i 2013), Jordi Muxach i Sindy (guanyadors el 2014 i 2015), Antonio Casona i Sua, i els francesos Frédéric Grime i Schreck, i Patricia Gisquet i Impact Jim.

Ha estat un concurs marcat per la pluja que ha caigut just en començar la segona part de la prova que, malgrat no impedir-ne el seu desenvolupament, sí

que l'ha deslluït una mica, sobretot per al nombrós públic (prop de 2.000 persones) que omplien el recinte. El concurs ha estat enregistrat, un any més, per TV3, que l'emetrà en diferit per Nadal, una retransmissió que ja s'ha convertit en una tradició d'aquestes festes. Seguint el canvi que es va adoptar fa tres anys, el concurs ha transformat el seu format i és un híbrid del concurs tradicional i el concurs especial border collie, una competició més internacional. Cada pastor tenia un lot de 7 ovelles i els puntuava un sol jutge, en aquest cas, Gillian Howell Hugo, jutgessa internacional Especial Border Collie.

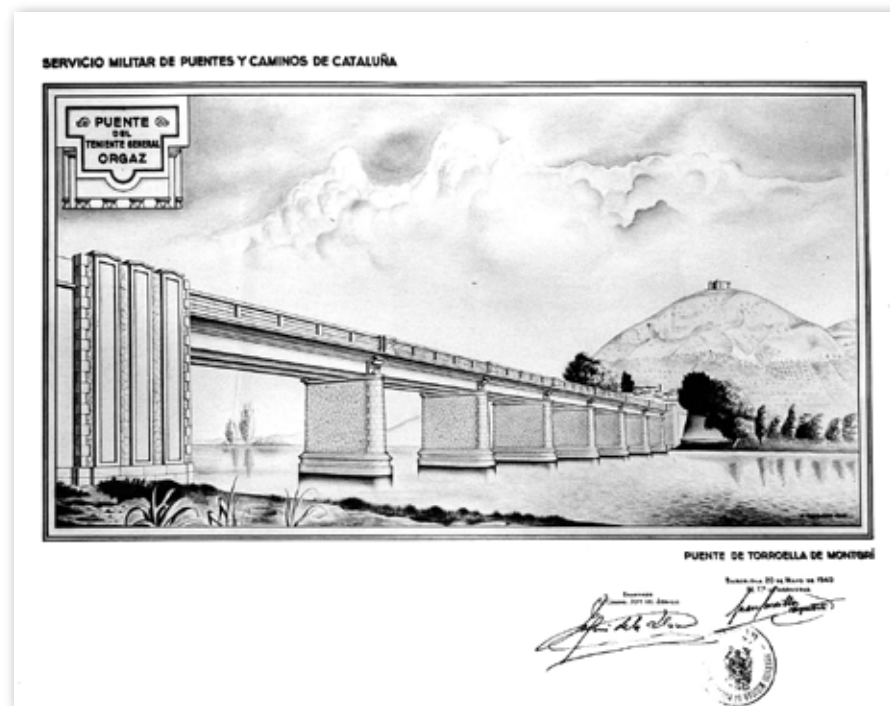
Palmarès

La gossa que ha guanyat més vegades el concurs és la Coloma, de Jordi Muxach (5 cops entre el 93 i el 98). Muxach també ha guanyat 3 cops amb la Sit (entre 99 i 2002), 2 cops amb la Kiss (entre 2008 i 2010) i 2 cops amb la Sindy (en les dues últimes edicions). Miquel Adrover també ha guanyat 2 cops amb Xusco i Josep Maria Bos també va guanyar 2 cops entre el 95 i el 2000 amb Miska i Flaix.

Aquest any també hi ha hagut una transhumància popular d'ovelles amb el ramat passant pels carrers de la vila.

"Concurs de gossos d'atura"

"Pont del General Orgaz"

EL PLE DE TORROELLA DE MONTGRÍ DEROGA ELS ACORDS D'EXALTACIÓ FRANQUISTA

L'equip de govern portarà al Ple una proposta d'acord per tal de derogar els acords d'exaltació franquista que va adoptar l'Ajuntament de Torroella de Montgrí entre els anys 1939 i 1975. Entre aquests, hi ha el que es va prendre el 23 de febrer de 1940 quan el pont va ser batejat oficialment amb el nom de "*Puente del Teniente General Orgaz*" o el de contribució amb 50 pesetes, a la construcció del *Valle de los Caídos* (16/03/1943) i amb 5.000 pesetes a la compra del solar on s'havia de construir el Govern Civil de Girona (16/05/1944). En relació amb el nom del pont, es proposa aprovar oficialment la denominació **Pont del Riu Ter**. Per bé que ja és així com s'anomena des de fa molts anys, l'Ajuntament no n'havia formalitzat el canvi de nom oficialment.

Una dura repressió

L'alcalde, Josep Maria Rufí, argumenta que aquests acords es van prendre en un moment de pèrdua de drets, llibertats i vides humanes, enmig d'una re-

pressió que va obligar a milers de persones a exiliar-se a d'altres països. Va ser una etapa basada en l'opressió, en la imposició i en l'aniquilació de les institucions legítimes de Catalunya, que va acabar amb la voluntat democràtica del poble català condemnant-lo a gairebé 40 anys de dictadura i terror. Per això, és pertinent que, ara, en democràcia i en ple procés de construcció nacional, es deroguin.

També recorda que aquest gest institucional s'emmarca en l'esperit de la Llei del Memorial Democràtic i la Llei de la Memòria Històrica que, entre d'altres mesures, ordena la retirada de tots els símbols i monuments públics que honoren o recordin al franquisme, exaltin la sublevació militar i la Guerra Civil. En aquest sentit, l'Ajuntament va inaugurar l'11 de Setembre de 2010 un monòlit en homenatge als més de 300 presoners que van ser obligats a treballar en la reconstrucció del Pont del Riu Ter entre l'estiu i el desembre de 1940. El monòlit forma part de la Xarxa d'Espais de Memòria Democràtica de Catalunya i també serveix per recordar totes aquelles persones que més directament van patir l'absurditat de la Guerra Civil i la pèrdua de drets i llibertats que va comportar el franquisme. Rufí recorda que l'Estat segueix impassible pel que fa a la reparació de les víctimes de la dictadura, així com a l'exhumació de les fosses comunes entre d'altres aspectes.

Història del pont del Ter a Torroella de Montgrí

L'any 1939, tropes republicanes en retirada van dinamitar el pont de Torroella de Montgrí amb la finalitat de retardar l'avanç dels franquistes. Després de la seva reconstrucció per ordre del Ministeri d'Obres Públiques, una riada va fer caure alguns suports i el pont es va enfonsar. Ja al 1940, batallons disciplinaris de treballadors van començar les obres a instàncies del Servicio Militar de Puentes y Caminos. Els batallons estaven formats per presoners de guerra republicans, que servien de mà d'obra per a la reconstrucció de les infraestructures destruïdes durant la guerra. Les autoritats franquistes van inaugurar el pont el desembre de 1940 sota el nom *Puente del General Orgaz*. Més de sis dècades després, el pont de Torroella de Montgrí va ser remodelat i rehabilitat de nou el 2006, moment en què es va enderrocar el monòlit franquista en què apareixia el nom del general. Prèviament, en una moció presentada al Ple el 15 de juliol de 1995, sobre l'adequació de les entrades de Torroella, s'acordà col·locar sobre l'escut franquista i el nom, una placa que recordés les persones que varen participar en la construcció del pont.

"Reconstrucció del pont del riu Ter"

Palafrugell

EL CENTRE MUNICIPAL D'EDUCACIÓ (CME) CELEBRARÀ EL SEU 10È ANIVERSARI

El Centre Municipal d'Educació de Palafrugell celebrà, el dimecres 30 de novembre, els 10 anys de la seva inauguració. Els actes de commemoració van coincidir amb els del Dia Internacional de la Ciutat Educadora.

El Centre Municipal d'Educació, inaugurat oficialment l'11 de setembre de 2006, és un equipament que va néixer amb l'objectiu d'albergar tota l'oferta formativa pública per a adults del municipi, a més de l'Àrea d'Educació de l'ajuntament.

L'any 2006 ja hi havia el Centre de Formació d'Adults (de la Generalitat) i l'Oficina de Català (del Consorci de Normalització Lingüística), que s'ubicaven en un edifici antic que havia quedat petit, atesa la voluntat de l'ajuntament d'incrementar l'activitat. L'Àrea d'Educació també necessitava

més espai per desenvolupar tots els seus projectes. Fou llavors quan es va planificar i executar la construcció d'aquest nou centre a Palafrugell que, amb els anys, s'ha convertit en un referent de la formació i l'educació al municipi.

Entre els actes programats per a la commemoració d'aquest aniversari, cal destacar l'enlairada simbòlica de globus per part de la totalitat de l'alumnat de primària dels centres del municipi, que es van unir en una rotllana el perímetre de la muralla (el nucli antic de la vila) i deixaran anar centenars de globus. A les 5 de la tarda, al pati del Centre Municipal d'Educació, es va oferir una xocolata als assistents i a les 7 del vespre, es presentà l'audiovisual "10 anys del Centre Municipal d'Educació", que recull l'esperit de l'equipament. Finalment, el centre oferí una jornada de portes obertes.

La Bisbal d'Empordà

CONCURS DE PESSEBRES 2016 A LA BISBAL

Hi poden participar els comerços de la Bisbal i domicilis particulars.

Es valorarà: La col·locació de les figures i la il·luminació i que hi figurin els temes: naixement, anunciació i els Tres Reis

PREMIS:

- Al més popular
- Al més artístic
- Hi haurà un obsequi per a tots els participants

L'entrega de premis es farà el dia 8 de gener, a les 12h, a la sala de Plens de l'Ajuntament.

Més informació i inscripcions: Drogueria Farreny i El Mundial

Palamós

PALAMÓS TANCA EL PLA D'ASFALTATGES INICIAT EL 2015 I ESTABLEIX LES PRIORITATS DE PAVIMENTACIÓ DE CARRERS PER ALS PROPERNS ANYS.

Aquesta setmana quedaran enllestits els treballs d'arranjament del ferm de set trams de carrers inclosos en el Pla d'asfaltatges iniciat el 2015 i amb un total de 870 metres lineals. Les obres s'han realitzat, bàsicament durant la setmana passada, hi han inclòs el fressat del paviment vell, el reg asfàltic i l'aplicació d'un nou aglomerat. Pel que fa als futurs asfaltatges, els ciutadans de Palamós han decidit majoritàriament que es prioritzin aquells en els quals es detecti un estat més deficient del paviment, seguits dels que tinguin més volum de circulació, així com els que tenen una importància estructural més destacada segons usos comercials, residencials o de serveis. Aquests criteris formen part del resultat del procés de participació ciutadana que l'Ajuntament ha realitzat mitjançant el qual els ciutadans de Palamós han opinat sobre quina tipologia de carrers són els que caldrà prioritzar a l'hora de programar el Pla d'asfaltatges per als propers anys 2017-2019.

Aquesta setmana quedaran enllestits les tasques d'asfaltatge que des de la setmana passada s'han realitzat en un total de set trams de carrers de Palamós. Es tracta de 870 metres lineals que restaven pavimentar del pla iniciat l'any passat.

Els trams afectats han estat els del carrer de Muntaner, entre Ample i Jacint Verdaguer; el carrer de Foment, entre Salvador Albert i Pey i Jacint Verdaguer; el carrer de Provença, entre el passeig del Mar i el carrer de Londres; i el tram del carrer de la Riera d'Aubi, entre els carrers d'Aragó i Provença. La resta de trams que s'han inclòs també són els de l'avinguda de Catalunya, entre els carrers de Nàpols i del Mar; i els carrers de Roselló i d'Aragó, entre passeig del Mar i l'avinguda del President Macià. El cost d'aquestes feines ha estat d'uns 85.500 euros.

Procés de participació ciutadana, Pla asfaltatges 2017-2019

Coincidint amb la finalització d'aquestes millores l'Ajuntament de Palamós també ha tancat el procés de participació ciutadana que va iniciar a finals del mes de setembre passat mitjançant el qual es demanava als ciutadans de la vila opinar sobre quina tipologia de carrers han de ser els que cal prioritzar a l'hora de programar al municipi els futurs plans d'asfaltatges. Les votacions s'han realitzat mitjançant el web municipal, indicant el DNI de cada participant,

en un procés adreçat als veïns del municipi majors de 16 anys.

La participació ha estat d'uns 180 ciutadans.

Aquest procés de participació ciutadana estipulava cinc criteris concrets sobre els quals marcar prioritats: 1/ Estat actual de l'asfalt, 2/ Volum de trànsit, 3/ Proporció de trànsit pesat, 4/ Categoria de la via i 5/ Priorització de carrers situats dins un àmbit d'actuació.

Els ciutadans de Palamós han decidit majoritàriament que es prioritzin aquells carrers en els quals es detecti un estat més deficient del paviment, amb 495 punts; seguits dels que tinguin més volum de circulació, amb 265 punts; així com els que tenen una importància estructural més destacada d'acord amb els usos comercials, residencials o de serveis d'aquest carrer, 146 punts.

En paral·lel a aquest procés l'Àrea municipal d'Urbanisme i Serveis Tècnics està realitzant un estudi mitjançant el qual poder conèixer l'estat actual del paviment de tots els carrers i vies del municipi.

Aquesta compilació de dades se sumará al criteri majoritari dels ciutadans obtingut amb la participació ciutadana. Un resultat que permetrà confeccionar el Pla d'asfaltatges per als propers anys (2017-2019) a Palamós.

"Christmas Race"

TORNA LA CHRISTMAS RACE

Un any més la badia de Palamós acull la tradicional regata Christmas Race que aquest any celebra la seva 41ena edició. La tradicional regata de classes olímpiques i juvenils donarà inici en aigües de la badia de Palamós a partir del dissabte dia 17 i finalitzarà dijous 22 amb la disputa de la Medal Race.

La GAES Christmas Race ha estat des dels seus inicis una de les regates més importants del calendari europeu i mundial. Es tracta d'un esdeveniment de nivell mundial en el que han participat i participen medallistes olímpics i campions tant mundials com europeus. Aquesta regata ha servit en vuit ocasions com a preparació per als

Jocs Olímpics. És considerada la primera regata de la temporada després de la celebració de la reunió anual de la ISAF (International Sailing Federation) en la que es posen en pràctica les novetats en aquest esport.

En l'edició anterior hi van participar prop de 400 tripulacions d'un total de 22 països distribuïdes en set classes olímpiques i quatre juvenils de la ISAF (Federació Internacional de Vela), més la classe Europe que torna com a classe convidada.

<http://www.christmasrace.org/en/default/races/race>

Calonge

"Sant Antoni de Calonge"

L'AJUNTAMENT ADEQUARÀ UN APARCAMENT A TORRE VALENTINA.

L'Ajuntament de Calonge, a través de l'Àrea d'Urbanisme, ha aprovat iniciar la contractació de les obres que han d'adequar el terreny de davant

l'edifici Llevantí de Mar, a l'Avinguda Pau Casals de Torre Valentina, com a aparcament públic. Els treballs consistiran en la conservació i manteniment i pavimentació d'aquest vial i la seva zona verda, per adequar-ho com a zona d'aparcament de vehicles i crear un espai enjardinat al voltant. També s'hi farà una vorera i s'hi col·locarà enllumenat públic.

A dia d'avui, aquest terreny de terra ja s'utilitza com a aparcament, sobretot durant els mesos d'estiu, però no hi ha cap tipus de drenatge i tampoc un ordre definit de les places d'estacionament. Els vehicles han d'entrar per un gual, travessant la vorera. Amb aquestes obres, doncs, es talaran els arbres que hi ha enmig del vial, es pavimentarà i es delimitaran les zones enjardinades i les entrades de vianants.

Els treballs d'adequació d'aquest aparcament a Torre Valentina tenen un cost d'execució previst de 122.938,44 euros i es preveu que durin uns tres mesos. La previsió és poder començar els treballs a principis del 2017 i que acabin abans de l'estiu. Les obres es realitzaran en diverses fases: una primera d'excavacions i, a partir del segon mes, començaran els enderrocs, la pavimentació i els acabats, entre altres.

Aquest projecte s'emmarca dins el conjunt d'accions que vol dur a terme l'Ajuntament de Calonge de millora de l'asfaltat i reparació de diferents vials del municipi.

Forallac

"Peratallada"

L'AJUNTAMENT INSTAL·LA UNA XARXA DE WIFI PÚBLIC GRATUÏT A PERATALLADA

L'Ajuntament ha dotat el conjunt històric de Peratallada d'una xarxa wifi públic gratuït per millorar la connectivitat al nucli. Es tracta d'un servei que oferirà un valor afegit a la gran quantitat de persones que cada any visiten el poble i gaudeixen de la seva oferta de restauració, allotjament i comerç. Actualment, el servei ofert a Peratallada pels operadors de telefonia mòbil privats és molt deficient.

Malgrat les insistentis peticions de l'Ajuntament, les operadores no resolen els greus problemes de cobertura existents a Peratallada, la qual cosa

ocasiona importants incomoditats tant als visitants, com als residents. De fet, és una situació que no només afecta aquest nucli, ja que la resta dels nostres pobles també el pateixen amb major o menor mesura. Per pal·liar aquesta situació, l'Ajuntament va implementar l'any 2010 una xarxa pública municipal, amb tecnologia pre-WIMAX, gràcies a la qual es pot gaudir de connexió sense fils a Internet a la pràctica totalitat del nostre terme, fins i tot als masos disseminats. Cal remarcar, a més, que els usuaris poden contractar-la a un preu molt competitiu en relació amb les operadores privades.

Millor servei i imatge per al turisme

Malgrat la millora que va representar la posada en marxa d'aquesta xarxa

municipal, pensada per a veïns i residents, des de l'Ajuntament s'ha volgut garantir que els nostres visitants també puguin gaudir de connexió a Internet quan visiten el poble. És un servei molt necessari avui dia, especialment quan ens desplaçem a qualsevol indret per oci o feina.

També es considera que és una qüestió d'imatge, ja que realment molta gent queda sorpresa que malgrat tractar-se d'una destinació turística de primer nivell, Peratallada tingui una cobertura tan deficient. Per intentar compensar aquesta situació, des de la posada en marxa de l'Oficina de Turisme, es va instal·lar un punt de connexió gratuït que donava cobertura a pràcticament tota la plaça del Castell. No obstant això, s'ha considerat necessari que la connexió arribi a la resta del conjunt, per donar servei a tothom que s'hi connecti durant la seva visita.

En aquests moments la xarxa està plenament operativa i es va poder estrenar coincidint amb la Fira Medieval de Peratallada. No obstant això, encara es troba en fase de proves per acabar de fer ajustaments tècnics. Aquestes primeres setmanes l'accés no està limitat, però quan passi la fase de proves, les persones que s'hi connectin tindran un temps limitat de consum.

Mont-ras

11è TORNEIG DE NADAL DE BITLLES CATALANES I TIRADA BITLLA SOLIDÀRIA PRO-MARATÓ TV3

Aires de tramuntana

JACK, L'ESBUDELLADOR

Joaquim Ullan

Qui no ha sentit mai parlar de Jack l'Esbudellador, un dels assassins més famosos de la història, que mai va ser identificat i que va ser capaç d'ocultar la seva identitat en el misteri de la boira d'un Londres victorià de 1888. En Jack va ser un despiadat assassí que en breu espai de temps va matar 5 dones, a finals de l'estiu i principis de tardor de 1888, al barri londinenc de Whitechapel, i que va desaparèixer deixant una intriga i un misteri que perdura en els nostres dies. Han passat 45.500 dies, 125 anys des que Jack va assassinar a les seves 5 víctimes, i les proves sempre han estat

aquí, a punt per qui volgués veure-les. Utilitzant les tècniques policials del segle XXI, i després de 4 anys d'investigació i anàlisi dels llocs dels assassinats, de les proves que va deixar el mateix assassí, el pèrit cal·lígraf de pa policia, en Jesús Delgado, ens va deixar en un llibre publicat ara farà dos anys, les dades d'una investigació policial que analitza els fets, les pistes trobades i que al final conclouen com no podia ser d'altra manera en un informe policial, amb una prova de qui va ser Jack l'Esbudellador. Una identitat valga'm dir-ho, que no deixarà a ningú indifereent. El trist de la història és que com sempre

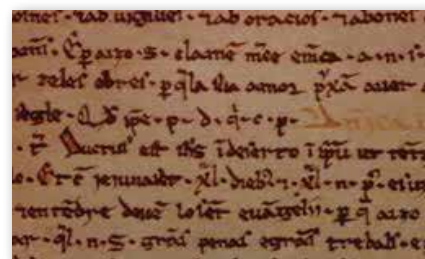
passa a Espanya, sembla que fins i tot aquests tipus de coses no interessin als mitjans i a banda de les dificultats per a poder publicar el llibre, el ressò que aquests mitjans de comunicació han fet, ha estat sota mínims. Potser si això fos els Estats Units, fins i tot ja hi hauria un guió per portar al cinema. Llegeixin el llibre i vostès mateixos jutgin.

MÉS ANTICS QUE LES HOMILIES D'ORGANYÀ

Joaquim Ullan

Dies enrere, llegint un article d'un filòleg, em vaig assabentar que a la comarca natural de la Terreta, a cavall del Pallars Jussà i la Ribagorça, reivindiquen tenir textos encara més antics que les Homilies d'Organyà. Una història coneguda entre els experts, però no tant entre els amateurs en llengua, ja que a l'escola se segueix explicant que els vestigis més antics de la nostra llengua en format escrit són les Homilies. Les Homilies d'Organyà són del final del segle XII o principi del XIII. Però

hi ha uns vuit o nou textos coneguts escrits en català que són més antics. El més vell que es coneix és un jurament de Radulf Oriol a Ramon IV del Pallars Jussà, escrit entre el 1028 i el 1047 en un lloc indeterminat entre Orrit (Pallars Jussà) i Areny de Noguera (Ribagorça), dos pobles separats per uns dos quilòmetres. Sembla que sobre tots dos textos en parlava una exposició itinerant que va organitzar l'Institut d'Estudis Catalans. Però la pregunta és: per què, si està més que confirmat que aquests són els documents més antics en la nostra llengua, la majoria de la societat se-

gueix creient que ho són les Homilies d'Organyà? Resposta dels experts: "fa molts anys que els coneixem" i que "el que passa és que no han tingut la difusió necessària". Com sempre, el problema és la difusió!

NO HO DUBTIS:
MILLOR DIFUSIÓ
AL MILLOR PREU.

PUBLICA LA TEVA PUBLICITAT
AQUÍ!

Contacta amb nosaltres:
619 579 870 // 690 381 496 • redaccio@elfardelemporda.cat

L'Ésser humà és un ésser social....

L'èsser humà és un ésser social en essència i no podem defugir que una part molt important de la mateixa felicitat està vinculada a la satisfacció en les relacions amb els altres.

Ser assertiu consisteix a saber expressar en el moment oportú i en la forma adequada les nostres opinions, sentiments i necessitats, respectant i acceptant els arguments dels altres.

L'assertivitat és una conducta no una característica de la personalitat. Aquesta és una capacitat que cal desenvolupar i entrenar constantment, ja que saber utilitzar el llenguatge adequat és un segell que potencia el caràcter.

Tenir tacte és l'art de parlar i obrar segons l'oportunitat, és a dir, el fet d'entrar en contacte eficaçment amb els altres, encara que portar-ho a la pràctica no sigui gens senzill. La societat actual, a més, no hi dóna cap mena de facilitat: les tecnologies i les grans ciutats no hi han contribuït positivament, tot fomentant un aire d'aïllament i soledat que no ajuda la persona a intensificar el contacte social.

No ens hem d'estranyar davant del fet que molta gent es replegui sobre si mateixa i intensifiqui el seu egocentrisme en lloc de perfeccionar la seva capacitat de relacionar-se amb encert. Sovint es confon la "naturalitat" amb el "primitivisme" de les expressions.

Les conductes que no ens ajuden a ser assertius les podem concretar en dos tipus d'actituds: la passivitat, és a dir, el fet de pensar que no tenim

dret a expressar-nos ni a manifestar els nostres punts de vista; o l'altre extrem, l'agressivitat que fa que imposem els nostres desitjos sobre els altres de manera virulenta, sense respecte ni consideració.

COM PODEM ESMENAR LES NOSTRES TENDÈNCIES ERRÒNIES?

En el cas que tendim a manifestar-nos amb agressivitat o prepotència, es important aprendre a escoltar als altres, a demanar-los-hi l'opinió i a ser autocrítics amb les actituds fora de to que poden malmenar les nostres relacions socials. Cal tenir tacte, ja que les conductes d'imposició o menyspreu erosionant greument les nostres relacions interpersonals. No podem confondre el caràcter de fer-se respectar els drets, amb el mal caràcter, propi

"Ser assertiu consisteix en saber expressar en el moment oportú i en la forma adequada les nostres opinions, sentiments i necessitats"

del qui no tolera les opinions i els drets dels altres.

Si, per altra banda, tendim a no manifestar-nos per manca de seguretat en les nostres consideracions, cal perdre la por a l'interlocutor i reforçar la nostra autoestima. Si la situació ens provoca angoixa es convenient imaginar-nos-la de manera positiva, de forma que ens estarem entrenant mentalment per afrontar-la amb més aplom i serenitat.

En aquest sentit, el psicòleg C.M. Espinalt diferenciava: "No confonguem la persona assenyada amb la qual, esmaperduda, calla perquè no té res a dir o no sap com dir-ho. No

considerem tampoc persona discreta i ponderada la que calla per temor o per feblesa" La por a ser

No ens hem d'estranyar davant del fet que molta gent es replegui sobre si mateixa i intensifiqui el seu egocentrisme en lloc de perfeccionar la seva capacitat de relacionar-se amb encert"

rebutjat pel fet de manifestar els propis sentiments o opinions genera insatisfacció i un fort sentiment d'incomprensió.

Les veritables relacions sempre estan fonamentades en una comunicació oberta i clara de les necessitats i punts de vista de cadascú.

Cal posar l'accent en la nostra expressivitat i trobar la forma adequada per comunicar-nos, a la vegada que ajudem al fet que els altres ens coneguin i ens puguin valorar i comprendre a partir de la nostra autèntica personalitat.

Carme Camins

Doctora en Psicologia i Gràfologa

<http://cgc-psicologiaformativa.com/>

Suggeriments des de la Llibreria Cercle Català d'Història

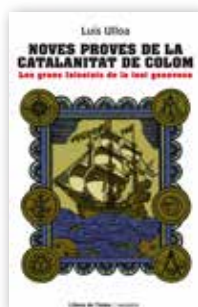
ALMANSOR I LA DES- TRUCCIÓ DE BARCELONA

De Xavier Ballestín Navarro,
Ed. Base, 2015

Almanson, que va començar la seva carrera fulgurant com a funcionari califal, va influir de manera decisiva en la història de Catalunya. En la seva expedició de l'any 985 contra el nord va atacar els comtats catalans i allà va destruir les ciutats de Barcelona i Manresa i els monestirs de Sant Cugat, Sant Pau del Camp i Sant Pere de les Puel·les.

Aquesta ràtzia en terres catalanes suposà el trencament del vassallatge dels comtats catalans amb els reis francs, en no complir aquests l'obligació de defensar els seus vassalls de l'atac d'Almanson. L'home que havia portat el Califat de Còrdova a la seva màxima esplendor va promoure amb la seva acció la independència dels comtats catalans. Després del pas d'Almanson per terres catalanes ja no res seria igual a Catalunya.

Xavier Ballestín Navarro, historiador i arabista, és probablement el més gran expert en la figura d'Almanson. Professor de la Universitat de Barcelona, ha publicat diversos articles i nombrosos assajos, entre els quals destaquen *Història d'Al-Andalus i del Magrib i Almanson: l'exercici del poder a l'Occident musulmà medieval*.

NOVES PROVES DE LA CATALANITAT DE COLOM

De Luis Ulloa, Ed. Llibres de l'Índex

Noves proves sobre la catalanitat de Colom. Les grans falsedats de la tesi genovesa, de Luis Ulloa (1869-1936), mostra les raons per les quals Joan Cristòfor Colom no pot ser genovès i, en canvi, si fou de nació catalana. Aquest text possiblement li va costar la vida a l'historiador peruà, a les mans del feixisme italià, ja que fou trobat mort als carrers de Barcelona les vigílies del cop d'Estat militar-feixista del juliol de 1936 i dels bombardejos italians de la capital de Catalunya.

Cristoforo Colombo, contra Joan Cristòfor Colom, ha estat el mite del nacionalisme del Regne d'Itàlia, nascut a finals del segle XIX, alimentat pel feixisme de Benito Mussolini i continuat per la República Italiana.

Luis Ulloa (Lima, 1869-Barcelona, 1936), historiador i autor de diversos estudis i publicacions: *Noves proves sobre la catalanitat de Colom*. Les grans falsedats de la tesi genovesa (1927), Cristòfor Colom fou català (la veritable gènesi del descobriment) (1927), Colomb catalan. La vraie Genèse de la découverte de l'Amérique (1927), La pre-descoberta d'Amèrica i la personalitat del descobridor (1930), Manual de historia de la América Española (1936), El pre-descubrimiento hispano-catalán de América en 1477: Xristo-Ferens Colom, Fernando el Católico y la Cataluña española (1928), Los Borbones: historia de una dinastía (1986) o *Tots els articles de Luis Ulloa Cisneros (1927-1936)* (2011).

LA BÍBLIA ANDORRANA

D'Albert Villaró, Ed. Grup62

A l'Andreu Boix, oficial de la policia andorrana, li han matat un banquer. Hi ha molts nervis. Hi ha un mar de rumors, i no n'hi ha cap que sigui bo. El Principat, a contracor, s'ha convertit en l'escenari d'una sorda batalla entre serveis d'intel·ligència rivals (o potser no tan rivals) que compren, venen, inventen o roben informacions sensibles. La supervivència del petit país pirinenc, que sense buscar-ho s'ha trobat amb una difícil relació amb els estats veïns, penja d'un fil. Ningú no és qui diu que és. El Boix haurà de viatjar a Madrid, remenarà alguns papers vells i, sobretot, per primer cop a la vida i molt a desgrat seu, haurà d'actuar sense escrúpols ni contemplacions.

"El document tenia una coberta de pergamí arrugat, sense títol, només amb una etiqueteta de paper enganxada al lloc, amb un número 27, probablement una signatura topogràfica, que tal vegada indicaria la seva situació relativa a l'armari de les Sis Claus".

Albert Villaró és andorrà, nascut a la Seu l'any 1964. Ha publicat un llibre de relats, *La selva moral* (1993), i quatre novel·les: *Les ànimes sordes* (2000), *Obaga* (2003), *L'any dels francs* (Premi Nèstor Luján 2003) i *Blau de Prússia* (Premi Carlemany 2006). Fa ben poc ha acabat el llibre d'una òpera titulada *El somni de Carlemany*, al qual ha posat música el compositor napolità Sergio Rendine. *Obaga* ha estat traduïda al castellà i al francès, i *Blau de Prússia* ha aparegut en castellà i en italià.

Indika, l'àngel de la música

Eva Sans

L'ARTISTA GIRONINA FA LA SEVA PRESENTACIÓ OFICIAL A LUZ DE GAS DE BARCELONA AMB UNA SALA A VESSAR I UN PÚBLIC ENCISAT PER LA SEVA VEU MELODIO-SA I CAPTIVADORA.

El passat dia 28 de novembre la sala Luz de Gas de Barcelona, oferia en concert la màgia de la Indika, un nom que sonarà molt a partir d'ara perquè ha nascut una estrella captivadora i elegant capaç d'interpretar diversos estils que van des de la balada a la música disco passant per peces de cantants

reconeguts com I believe I can fly (R.Kelly), Auttun Lives (Eva Cassidy). Indika també va interpretar les seves composicions com Sueños, Volar contigo, Estrella Fugaz..

Un conjunt escènic magnífic, amb uns músics entregats a fer vibrar el públic, ompliren de somriures i emoció la sala Luz de Gas. Cançons en català, castellà i anglès, un repertori ple de frescor, balades amb matisos i tons diversos sàviament combinats. Probablement, el punt culminant i més intens del concert el van portar dues de les peces més especials de la vetllada, les cantades a duet entre l'artista i Patxi Leiva que van fer vibrar l'escenari: el Boig per tu de Sau i la peça emotiva, También mueren los poetas, una cançó que Leiva havia compostat en el seu moment en memòria de la seva àvia traspasada i que tots dos artistes van cantar a duet dedicant-la emocionats, a les seves respectives.

Una vetllada màgica i seductora de la mà d'una artista que sap encisar el públic amb melodies i una veu captivadora.

Un àngel de la música... que porta el nom de INDIKA.

Els protagonistes de la vetllada
(Foto: Leonardo Sandoval Creative Fashion Photographer)

Respirar bé, és viure!

Montse Cols

Àngels Larrabeiti

Al Consorci Assistencial del Baix Empordà (CABE) organitzem tallers d'inhaladors per persones amb Malaltia Pulmonar Obstructiva Crònica (MPOC)

La MPOC és una malaltia crònica que obstrueix els bronquis per diverses causes com per exemple en fumar o en respirar fum del tabac. A Catalunya és una de les tres primeres causes de mortalitat en tots dos sexes a partir dels 65 anys. A mesura que avança la malaltia pot provocar tos, esputs i ofegament, i cada recaiguda fa que aquests símptomes siguin més greus. La MPOC es diagnostica mitjançant una prova que es fa a l'atenció espe-

cialitzada i també a l'atenció primària -l'espirometria- i que confirma si els bronquis estan obstruïts. Les recomanacions per a les persones amb MPOC per viure millor i més anys són les següents:

- Evitar el tabac i ambients contaminats
- Cuidar l'alimentació
- Fer exercici físic regularment
- Vacunar-se de la grip
- Utilitzar correctament els inhaladors
- Reconèixer quan s'està fent una recaiguda

El metge escull els medicaments que ha de prendre la persona amb MPOC segons l'edat, la història mèdica, la gravetat i la facilitat del maneig dels dispositius a utilitzar per a l'administració de la medicació. La medicació que es dona inhalada va directa a la zona a tractar i fa que els bronquis s'eixamplin, facilitant la respiració de forma immediata. Són medicaments molt segurs amb pocs efectes secundaris.

Existeixen molts tipus de dispositius per a administrar la medicació. L'ús incorrecte d'un d'aquests aparells, com els inhaladors, significaria no prendre bé la medicació. El seu maneig requereix pràctica i experiència i per això és fonamental conèixer les seves característiques.

Als centres d'atenció primària **Catalina Cargol de Palamós, Dr. Josep Alsina i Bofill de Palafrugell, Dra. Ca-**

>>>

Una pacient provant a utilitzar un inhalador

saponsa de La Bisbal d'Empordà i Torroella de Montgrí s'han organitzat uns tallers pràctics de dues sessions, per a les persones amb MPOC i que utilitzen tractament amb inhaladors. Els objectius dels tallers són:

- Millorar el coneixement del tractament
- Promoure hàbits saludables
- Corregir errors en la tècnica inhalatòria
- Compartir dificultats

Considerem que assolint un nivell màxim d'autonomia i de qualitat de vida de la persona que la pateix aquesta malaltia, millorarem el control de la MPOC.

El/la metge/ssa i el/la infermer/a de capçalera, si el pacient compleix els requisits per poder participar en aquests tallers, informaran les infermeres referents de cada centre i es contactarà amb ell per convidar-lo a participar-hi.

L'Hospital de Palamós, a més, posa a disposició de cada ABS, una farmacèutica de referència que contacta amb les farmàcies dels pobles. És molt important la seva implicació per resoldre dubtes als pacients que hi acudeixin a buscar les receptes, sobre el correcte ús dels inhaladors. Tots els agents de salut hem de treballar en equip i orientar els nostres esforços a donar una atenció centrada en la persona.

A la tardor és el moment idoni per fer aquests tallers, abans del fred i de l'arribada de malalties respiratòries com la grip. El passat 16 de novembre, amb motiu del Dia Mundial de la MPOC, es van preparar activitats per a **promoure una millor atenció al pacient respiratori crònic, prestant especial atenció a la tècnica inhalatòria**. A cada ABS es van muntar taules informatives sobre l'ús dels inhaladors i a les pantalles de televisió es va projectar informació d'interès sobre el tema.

Us recordem que la **Campanya de vacunació de la Grip als centres del CABE** es va iniciar el dilluns 24 d'octubre i durarà fins al 30 de novembre.

Per informar-vos sobre la vacunació o demanar hora per vacunar-vos podeu trucar de dilluns a divendres de 8 a 15 h al centre de programació telefònica: 972 60 92 22.

QUI S'HAURIA DE VACUNAR?

Les persones que reuneixin alguna de les condicions següents:

- Persones de 60 anys d'edat o més.
- Persones internades en institucions tancades: residències geriàtriques, centres de malalties cròniques i malalties mentals, etc.
- Adults i infants amb malalties pulmonars o cardiovasculars cròniques, incloent-hi l'asma.
- Adults i infants que han estat sotmesos a vigilància mèdica o hospitalització durant l'any anterior a causa de malalties cròniques metabòliques (incloent-hi la diabetis mellitus), malalties renals o hepàtiques cròniques, hemoglobinopaties i anèmies, asplènia, malalties neuromusculars greus o immunosupressió (incloent-hi les causades per medicació o pel virus de la immunodeficiència humana).
- Persones amb obesitat mòrbida.
- Infants i adolescents (dels sis mesos als divuit anys) tractats durant un llarg temps amb àcid acetilsalicílic i que, per tant, poden desenvolupar la síndrome de Reye (dany cerebral agut i problemes hepàtics de causa desconeguda) després de la grip.
- Dones embarassades.

No oblidem que **RESPIRAR BÉ, ÉS VIURE!!**

Àngels Larrabeiti

Supervisora d'Atenció Primària

Montse Cols

Farmacèutica Hospital de Palamós

Els nostres mots

Núria Aupí. Filòloga

Vatua l'olla! Ja en comencem a tenir el pap ple de tanta política barata, o cara, segons com es miri, abans es pensaven que amb cinc paraules mal dites ens comprarien per quatre rals, o que ens donarien duros a quatre pessetes. Ja sabem el pa que s'hi dóna i no ens donaran gat per llebre. I parlant de pa,... oblidem-nos d'aquells que pel pa et voldrien i per la coca et deixarien i fem memòria de dites i expressions que tenen a veure amb el menjar i la taula.

Pot ser pa sucat amb oli convèncer a qui sigui un tros de pa, però és millor no posar tota la carn a la graella i preveure que es pot girar la truita i qui és més bo que el pa de pessic, hagi begut a galet o hagi begut oli altres vegades i ens faci botifarra. De manera que com que un bon dinar fa de bon esperar, recordem que:

- Qui canta a la taula i xiula al llit no té el seny gaire eixerit
- Menjar amb els dits fa mal profit
- Dels bons menjars, primer que la boca en tasta el nas.
- L'escudella de pagès és el plat que atipa més.

I acabem amb una endevinalla:

Com més fresc, més calent.
i em fan de diferents formes;
em vol el pobre i el ric,
i per amar-me em devoren.

Resposta: El pa

L'Empordanet rialler

FRAN GUTIÉRREZ

1465, el setge a La Bisbal d'Empordà

El 1462 va esclatar la coneguda com a *Guerra Civil Catalana*, que enfrontà a les institucions del país amb el seu sobirà, en Joan II. Transcorreguts dos anys, concretament al febrer de 1464, La Bisbal d'Empordà, que era possessió de la cúria gironina i que amb l'esclat de la guerra s'havia declarat rebel, es va lliurar a traïció a les forces de Joan II.

El Rei Pere IV, sobirà anomenat per les institucions després d'haver deposat aquestes a Joan II, necessitava una acció que moralitzés i donés prestigi a la seva causa, especialment després d'haver patit una severa derrota a la *Batalla de Calaf*. D'aquesta manera, va començar un setge de grans proporcions sobre la vila empordanesa a l'abril de 1465, juntament amb tot un seguit d'operacions per tal de rendir les places rebels de l'Empordà i aïllar Girona i poder acabar-la sotmetent.

A l'altre bàndol, el rei Joan II hi va enviar una força de 2.500 homes, segons l'historiador Zurita, comandats pel castellà d'Amposta, *Bernat Hug de Rocabertí*, i van aconseguir foragitar els assetjants, sense que aquests haguessin pogut prendre la vila. Amb

un excés de confiança però, en marxar posteriorment de la vila, aquesta va poder ser ocupada per les forces de Pere IV el 7 de juny. Tot i així, un mes més tard, les tropes de Bernat Hug van tornar a recuperar la Bisbal per al bàndol reialista, juntament amb el castell de Púbol.

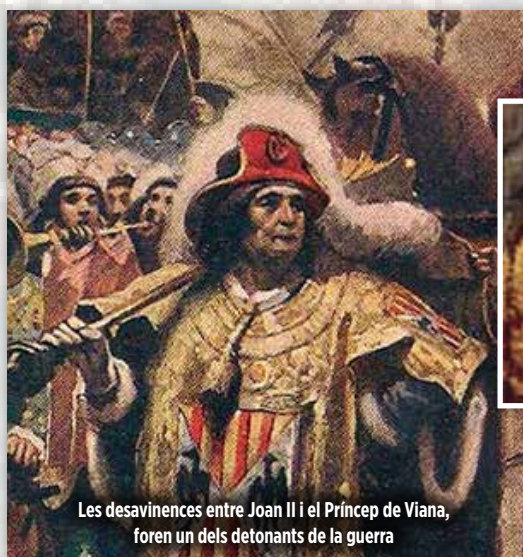
Malgrat el desplegament bèl·lic, les tropes del Conestable no van poder canviar l'estatu quo de l'Empordà durant aquella fase de la guerra, i per tant, el tan esperat setge de Girona que li havia de donar el prestigi absolut i segurament un caire nou a la guerra no va poder realitzar-se.

Cal destacar la vàlua com a militar del principal protagonista d'aquest episodi, en Bernat Hug de Rocabertí i d'Erill. Pertanyia al llinatge dels Rocabertí de Cabrenys. Va ser cavaller de l'Hospital, militar i poeta de la cort de Joan II. Va néixer entre el 1415 i el 1420 amb tota seguretat a la població empordanesa de Maçanet de Cabrenys. Era fill del baró de Cabrenys Guillem Hug de Rocabertí i de Francesca d'Erill. El seu lloc en la família el predisposava a seguir la carrera eclesiàstica, i concretament es van de-

cidir per un orde religiós-militar. Fou l'orde de Sant Joan de Jerusalem, també conegut com a orde de l'Hospital. Aquesta tria no va ser casual, ja que, en aquest orde, un dels membres destacats era cunyat de la seva germana, Joan de Vilagut, que a partir de 1428 fou el Castellà d'Amposta. Ja a la guerra civil, primer va protegir la fugida de Lleida del Rei Joan II el 1461, on l'havia encerclat l'exèrcit del Principat, que volia alliberar el Príncep Carles de Viana. Serà sobretot el transcurs de la Guerra Civil on el trobem lluitant fervorosament al costat del Rei. Va ser un capitost extremadament diligent. És a totes les batalles importants, dirigint-hi una part de l'exèrcit, des del principi, amb la invasió de Catalunya des de Montsó, acompanyat del també hospitaler Pere de Biure i a continuació a la batalla de Rubinat, el 1462; passant per la batalla de Calaf del 1465, fins a la batalla de Viladamat el 1471, on va caure presoner per cobrir la retirada del Rei i del Príncep Ferran.

Joaquim Ullan

President del Cercle Català d'Història
@joaquim_ullan / www.cch.cat

Les desavinences entre Joan II i el Príncep de Viana, foren un dels detonants de la guerra

Pretès retrat del Rei Pere IV a la taula central del Retaule del Conestable (Jaume Huguet)

Retrat imaginari de Joan II (Manuel Aguirre y Monsalbe)

CRISTALL

GRANJA

DE DILLUNS A DIVENDRES ESMORZA DE CINE
AMB MORITZ

"ENTREPÀ FRED O CALENT I
CER VESA MORITZ

3,90€

BREAKFEAST WITH BEER
DÉ JEUNE AVEC BIÈRE MORITZ
DESAYUNA CON CERVEZA

"SI ET CONSIDERES UN ESPERIT LLIURE... ETS **MORITZ**"